

50487

A HÉT

SZERKESZTI ÉS KIADJA

XIV. évfolyam.

KISS JÓZSEF.

6. szám.

Csász. és kir. udvari és
kamara-fényképész

Yher Ödön

≡ BUDAPEST ≡
IV., Kossuth Lajos-utca 7
A Nemzeti Kaszinó mellett.

Szerkesztőség és kiadóhivatal

VIII., Rökk Szilárd-utca 18. sz.

GRÓF ZICHY JENŐ

Pénzkölcsön

mindennemű kisebb, nagyobb sorsjegyekre olcsóbban mint bárhol.

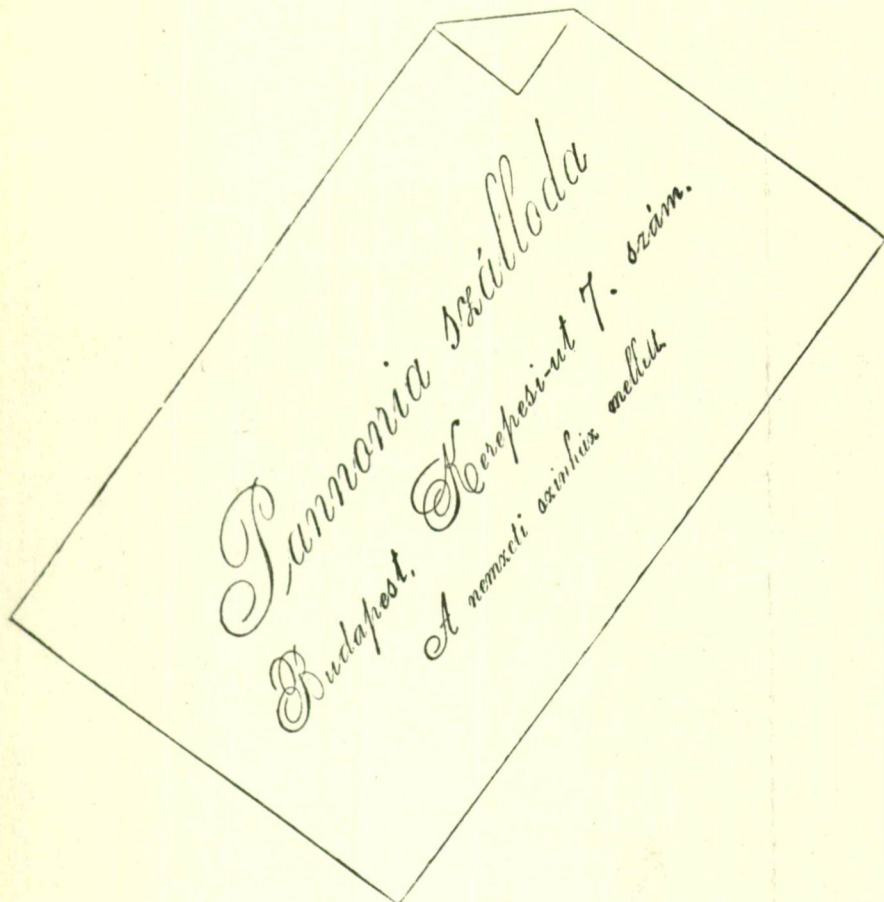
Vidéki megbízások nagy pontossággal teljesítetnek.

Zálogban

levő sorsjegyeket saját pénzünkkel váltjuk ki és azokra nagyobb és olcsóbb kölcsönt adunk, vagy megvesszük a sorsjegyeket a **teljes napi áron** és vissza **ugyanazokat** csekély havi részletfizetésre, a különbözetet pedig kész pénzben kifizetjük. • Kérjük a zálogjegy beküldését.

FLEISSIG SÁNDOR BANKHÁZA

Budapest, VII., Erzsébet-körut 2. sz.

Báli készletek, jelmezek

mindennemű farsangi virágdiszek (előírás és rajz szerint is) dus vászártekben és nagyon szép, divatos kivitelen kaphatók

ALAPITTATOTT 1860.

SZEKULESZ R. művirág- és disztollgyárában
BUDAPESTEN, IV., KÁROLY-UTCZA 4-5.

Mennyasszonyi koszoruk, diszek és fátyolok; mindennemű tollboák a legújabb divat szerint. Szobadiszek, preparált és műnővények. Színházi, alkalmi és sirkoszoruk, szalaggal és nyomással bármely kivitelen.

E szakmába vágó mindennemű árak javítás végett elfogadtatnak. — Sürgőnycsim: SZEKULESZ, KÁROLY-UTCZA. — Eladás nagyban és kicsinyben.

Tiszteletteljes kérelem:

A bevásárlásnál ne kérjen egyszerűen malátát kávét, hanem a mindig határozottan — Kathreiner-féle — Kneipp-malátát kávét, s azt csak az itt ábrázolt eredeti csomagokban fogadja el!

MATTONI FÉLE
GISSHÜBLER
legnagyobb égyveny
SAVANYU-KUT

ALLÁST vagy MELLÉK-FOGLALKOZÁST

kereső művelt és megbízható egyének, úgy helyben, valamint a vidéken

tisztességes

és jól

jövedelmező

foglalkozást nyerhetnek; ajánlkozások 151. „Posta-...“

Miként lehet szép idomokhoz jutni?

A szép mell egyike a női szépség legelőkelőbb lelkének s azzal a természet nem igen pazarkodik. — A hölgyek örömmel fognak tudomást venni arról, hogy létezik egy teljesen ártalmatlan szer, mely a természetet gyöngéd módon kényseríti, hogy ebben a tekintetben ne fukarkodjék. Ezen, a párisi előkelő hölgyvilágban előnyösen ismert szer a **Ratie-féle PILULES ORIENTALES** alkalmazása, mely a legelőkelőbb párisi orvosoktól ajánlva s tényleg bírják azon tulajdonságot, hogy a mellet fejlesztik, ruganyosságot elősegítik, a szöveteket erősítik, a vállcsontok kiszögélését eltüntetik az által, hogy a mell idomainak általában teltséget kölcsönöznek. Hatása abban áll, hogy az ételek hízó alkatresezt elősegítik s azok a mell környékén ülepednek le. Az egyszer elért eredmény minden külön kezelés nélkül megmarad.

A **Ratie-féle PILULES ORIENTALES** elteltő hatása folytán szép, üde arczbórt és fiatal

kínézést kölcsönöznek és az egész testet fiatalítják. — Minden természethez alkalmazkodnak, a fiatal, fejlődő leány épu gy használhatja, mint a kifejelett asszony és semmi körülmény között nem ártalmas.

Törvényileg védett védjegy. A körülbelül 2 hónapig tartó gyógymódhoz könnyen lehet alkalmazkodni a nélkül, hogy a megszokott életmódot a legcsekélyebben meg kellene változtatni. Ára egy doboznak, használati utasítással, 6 kor. 45 fill. (Szétküldés bérmentve, titoktartás mellett.) Utánvétellel 6 kor. 75 fill.

Ne fogadjunk el oly dobozt, a melyen nincsen az UNIO-védjegy s a mely a címken következő feliratot nem tartalmaz: **J. Parté Pharmacien, 5, Passage Verdeau, Paris.** Főraktár Magyarország és Ausztria részére: **TÖRÖK J. gyógyszer, Budapest, Király-utca 12.**

MÉG JELEN MINDEN VASÁRNAP.

Előfizetési feltételek:

Egész évre ... kor. 20.—

Félévre ... » 10.—

Negyedévre ... » 5.—

Egyes szám ára 40 fillér.

A HÉT

POLITIKAI ÉS IRODALMI SZEMLE.

SZERKESZTI KISS JÓZSEF.

Szerkesztőség és kiadóhivatal:

BUDAPEST,

VIII., Rökk Szilárd-utca 18. sz.

Hirdetések

felvétele ugyanott.

Kéziratok nem adatnak vissza.

— Budapest, február hó 1. —

Krónika.

Krusedol.

— jan. 29.

Az apák vétkeiért nemcsak a fiuk bűnhődnek, de maguk az apák is. Nagyon késő és nagyon objektív utókor legyen, mely eldöntse: lókötnék volt-e nagyobb Milán, vagy fejedelemnek? De bizonyos, hogy bármennyire királynak született is legyen, laza erkölcsi megmérgezték körülötte mindent, s lassankint e mérges levegőt szíván, maga is szenvedett a nyomásától. Ahogy a fiát elnézed: külsejében, helyzetében, házasságában s politikai kapcsolásaiban testté vált következménye mindannak, ami emlék és átok az Obrenovics Milán alakjához fűződik. Az volt már apja életében is — és nincs irtózatossabb bűnhődés, mint mikor a léha ember, kinek e világon semmi sem szent és minden felrugni való, s e cinizmus tengerében egy érzés szigetébe fut össze, ami jószág, nemesség és szent állati érzés mégis megmaradt benne: e szigetet látja elborítottatni a saját bűnei posványától. Milán király, az ő rövid életében, mindenki ellen vétett, akihez valami köze volt, egyedül a fia ellen nem, legalább nem egyenesen. S éppen fiában bűnhődött meg, keservesen és hétszeresen, mindenért, amit valaha bünt, gonoszságot vagy könnyelműséget elkövetett.

Haj, azok az éjszakák — szerelemben, borban, kártyában eltelt éjszakák: mily gyönyörűségesek volnának, ha utánuk hajnal nem következne! Sohasem lát a szem világosabban, mint a mámor gőzében s a hajnal szürkületében. A feketé ördög, a Következmény, élesen rajzolódik ki e szürke háttérből s lezárhatod a szemed: olyan vad akarattal, hogy a homlokod belezsibbad s párnáidba belevájhatod a fejed: látod, látod, vigyorgva és növekedve közeledni látod a rettenetességet, hogy nemcsak okozat vagy, hanem ok is; hogy e temételen világban, melyben porszemnek hitted és remélted magad, voltaképp irtózatosságot vagy, mert nincs lélekzeted, ami következmény nélkül hagyná el a tudód csatornáit. Mi hasznod belőle, ha a világ eljutott már annyira, hogy most már a tudomány bizonyításától megerősítve fogadja el az evangéliumi tanítást, amelyből mindenkinek bocsánat jut, mert senkisémet tudja, mit cselekszik? Magad ezt magadról el nem hiszed; magad-magadnak nem bocsátasz meg; s ha megbocsátottad, amit magadnak okoztál, azt meg nem bocsátod, amit a fiad ellen vétettél. Mikor Milán király megtudta:

kit vett el a fia feleségül; mikor megolvasta, hogy a saját fia lelővetteti, mint a kóbor kutyát, ha a lábát a szerb határon áteszi: elég bűnhődés volt-e ez azért a bűnért, hogy a Milán király pedagógiája ilyen fiat nevelt? A rettenetes rácz bűnbánat, amit csak az ismerhet, aki ismeri a rettenetes rácz könnyelműséget: önkivületében csak az eszelhet ki maga ellen olyan büntetést, hogy: megérdemlem, hogy a fiam ne jöjjön el a koporsóhoz, a temetésemre! Ami meg is történt s az új Szerbia első királyát úgy temették el, ahogy élt: egy fejedelmi pártfogója költségén és parancsa szerint.

*

Krusedolba, a szerémségi ősi rácz klastromba február elején el fog zárandokolni Sándor szerb király, hogy amit most két esztendeje elmulasztott, imádkozzék az apja koporsójánál. A sok szójáték közt, melylyel a börzék az ő házasságát kiaknázták, a jobber-elmesség elfelejtette megcsinálni azt az egyetlen igazat, hogy ez a szegény ifjú ember voltaképp maga sem egyéb, mint a Drága királyné masinája. Amennyiben nagyobb hatalmak utját nem állják, Szerbiában harmadik-negyedik esztendeje egyéb sem történik, mint amit e tipikus asszony akar, kinek hatalma és ereje egyenes arányban áll a férfi gyengeségével, aki vele szemben áll. Egy kocsinak alkalmasint könnyebb dolga volna vele, mint egy királynak, s Milánnak bizonyára könnyebb dolga volt vele, mint a fiának. A Sándor király feltétlen gyengesége a titka a Drága királyné feltétlen hatalmának, s mint ahogy e hatalom volt az, mely most két éve a szerb királyt apja koporsójától eltiltotta, most e hatalom az, mely e koporsóhoz elviszi.

A krusedoli canossa-járás története igen érdekes. Apja életének és halálának utolsó ideiben a kis rácz felség igen neveletlen volt az iránt, akitől ő is, mint apja, mindig csak jót tapasztalhatott s akinek politikája a ráczoknak mindig csak adott s kérni semmit sem kért tőlük: Ferencz József király iránt. A büntudat lélektanába vág, hogy az ember nagyon gyűlöli azt, aki miatt benne ez a kellemetlen érzés támadt, s a kis rácz felség ugynevezett politikája is e gyűlölet szerint rendezkedett: a mi monarkiánk ellen és Oroszország javára. Az orosz-barátságnak egyébként is kedvezett a balkáni hangulat s az új orosz balkáni politika. Így tartott ez mindmostanáig, mikor a nagy orosz-barátságba egyszerre belecsapott a tüzes istennyila, vagy, hogy udvariasak legyünk: a fejedelmi önérzet villámcsapása, melylyel az orosz császárné kijelentette az urának, hogy a czár Sándor királyt ugyan fogadhatja, de őt, a

czárnét, semmi földi hatalom nem kényszerítheti, hogy Drága királynét Livádiában elfogadja. Így maradt el a szerb királyi párnak előre kürtölt livádiai utazása, s így fordult a rácz politika orosz-imádata hirtelen osztrák-magyar-imádásba. Ami ellen nekünk, monarkiánknak, bizonyára nem lehet kifogásunk, s a politika, mely nem erkölcsi mesterség, bizonyára nem köteles mérlegelni az okait. A mi diplomáciánknak minden ok azt parancsolja, hogy kapjon a szerb politika e fordulatán s ebbe kapcsolja bele azt a tudatosabb balkáni politikát, melyre a világosabb látású monarkiaiabeli közvélemény esztendőök óta biztatja és szutttyongatja. E politikának alig volna egyéb akadálya, mint Ferencz József királynak és császárnak személyes érzése. Nem mintha ez a sokat tapasztalt nagyur a monarkia érdekeivel szemben egy pillanatra is törődnék a saját érzéseivel. Ami a kis rácz felség neveltelenségeit illeti: a gentleman-király sokkal magasabban áll, hogysem fölérték volna hozzá. Ami a rácz udvar erkölceit — az effélék iránt való türelem és megbocsátás dolgában Ferencz József király nagy iskolát járt meg. Ferencz József király, s ez nevezetes, mindent, de mindent meg tud bocsátani és el tud nézni Sándor szerb királynak, csak a fiui kegyeletlenséget nem. Ezért az egyért bucsút kell járnia. Ezért az egyért meg kell követnie: nem az élőt, a hatalmas és irgalmas nagyurat, hanem a halottat, a tehetetlent, a Lázárnál szegényebbet. A szerémségi csöndes klastrom, a hegyek közé rejtett megtalálhatatlan kis zug ezért az első állomás: Bécs felé.

*

Ki lát be a koporsókba s ki a szívek rejtekébe? Ki tudja, nem érez-e a porladó halott s ki tudja, mit érez, aki kőhajlékára borul? Vád-e neki a jóvátehetetlenség, ami a porladással jár, vagy vigasztalás a kilátás, hogy porrá válni annyit jelent, mint nem érezni többé kétséget, lelki vádat, felelősséget s tehetetlenséget? A vádak, melyekre Sándor király okot adott, csak apját érhetik, nem őt. Ő csak abban vétkezett, hogy szerencsétlenségeért maga is bosszút állt azon, aki mindezekért ugyanis elég keservesen lakolt. Ezt az egyetlen vétkét levezekezhetsz most Krusedolban. Aztán jogaiba léphet a nagypolitika.

Kádár.

Egy szót keresek . . .

Egy szót keresek — egyszerűt, nagyot,
Ez lenne az én forró vallomásom;
Hogy elárulja mily boldog vagyok,
S megértő lelked a lelkembe lászon.

Egy szót keresek, a mely elvezet,
Árvaságomból ölelő karodba,
Egy szót, mely könnyek közt reád nevet,
S végig csókoljon, mintha csókom volna.

Egy szót keresek, a mely nincs sehol,
Mert szívemből fog érte szárnyra kelni,
S míg havas alkony fátyla rám hajol,
Tűnődöm, mit fogsz e szóra felelni.

Fátyol.

Egy királyi udvar titkaiból.

Irta: HELTAI JENŐ.

IV.

Hadgyakorlat.

Augusztusban kezdődtek a nagy király-manőverek, amelyeken IV. Bernát személyesen résztvett. A legjobban értesült udvari körökben egy ideig arról is beszéltek, hogy Atyuska, a minden oroszok czárja és minden czirillek istene, szintén ott fog fényeskedni a czirill csapatok előtt, de ez a látogatás ismeretlen politikai, egészségi vagy pénzügyi okokból elmaradt. A hadgyakorlatokat tehát ezuttal egészen házilag, mondhatnám négy szemközti kezelték, erősen ügyelve arra, hogy a vezérkarnak ne kelljen túlságosan fárasztania az agyát.

IV. Bernát sohasem volt a harc barátja, ő inkább a békés örömeinek embere volt. De hazájáért szívesen meghozta azt az áldozatot, hogy a hadgyakorlatok alatt reggel öt órakor fölkel, nyeregbe ült és déli tizenegy óráig érdeklődve hallgatta a játékgépek puffanását és a mókápuskák ropogását. A hadgyakorlatok eredményéből pedig azt a tanulságot vonta le, hogy a czirill hadsereg egyenruháját reformálni kell, izléses országban a gyalogság nem hordhat papagályzöld, a lovasság pedig pipacsvörös uniformist.

E véleményét közölte hadsegédével, báró Végh-Állomássy ezredessel, aki mindenben egyetértett a királylyal, még abban is, hogy az erre szükséges pénzt tiz éven belül lehetetlen előteremteni. Pénzről lévén szó, a gondlattársulás nyomán a királynak eszébe jutott Cólnix gróf, a kitűnő pénzügyminiszter.

— Hogy van az — kérdezte hadsegédétől — hogy az állampénztárban soha sincs egy megveszekedett maradvédi sem, ez a Cólnix pedig egyre-másra veszi a nagy birtokokat itt déli Czirilliában? Hiszen én tudom, hogy ez az ember lop, csak arra vagyok kíváncsi, hogy honnan lop?

Báró Végh-Állomássy nem felelt, hanem komor gondolkodásba mélyedt. Hej, ha ők ketten a királylyal tudnák, hogy honnan lop Cólnix gróf!

A hadgyakorlatok ezalatt a rendes mederben folytak: a gyalogság gyalogolt, a lovasság lovagolt, a tüzérség tüzelt. Az északi hadosztály parancsnoka, Kettenburg tábornok, egy esztendővel ezelőtt ideszakadt német, egészen komolyan vette a katona-komédiát és minden áron meg akarta verni Vukics tábornokot, a czirill taktika nagymesterét. Mindenféle ravasz fondorlatokat eszelt ki, hogy az öreg czirill törbe csalja, még a telegráf-drótokat is elvagdosta, hogy Vukics segédcapatai hír és értesítés nélkül bizonytalankodjanak. (A táviró helyreállításának a költségeit utóbb a saját zsebéből kellett fedeznie.) Vukics tábornok czirill egyszerűséggel és bizalommal ment be minden csapdába és a végén olyan kutyaszorítóba került, hogy még a saját legénysége is szánakozott rajta. Rémesen elvesztette a csatát, a benszülött czirill haditudományának a legmeghatóbb szegénységi bizonyítványt állítván ki ezzel.

— Vége a csatának! — mondta báró Végh-Állomássy, aki a messzelátón figyelte a szomorú vergődést.

— Hála istennek! — szólt IV. Bernát megkönnyebülten. Lefujni!

A trombiták vigan harsogtak a késő nyár levegőjében és a nehéz tábornokok minden oldalról sürgősen vág-

tattak föl a dombra, ahol a király állt. Csákójukon reszketett a zöld bóbíta, a mellükön összeverődtek a kitüntetések, mintha csárdást táncoznának. És kivont karddal megálltak a király előtt, aki leszállt lováról és addig is, amíg valamennyien összegyűltek volna, hamarosan elszitt egy czigaretta.

Mikor azután Végh-Állomácssy báró jelentette, hogy az urak mind együtt vannak, IV. Bernát gyors lépésekkel sietett hozzájuk. Az urak áhitatosan szalutáltak, a király pedig sok és nemes méltósággal így szólt:

— Meg vagyok elégedve uraim, meg vagyok elégedve! Történt ugyan egy pár disznóság, de azért nagyjában meg vagyok elégedve. Kettenburg tábornok, ön jól viselte magát, Vukics tábornok, ön is jól viselte magát, a tisztek is jól viselték magukat, a legénység is, a lovak is. Mindenki jól viselte magát, mindenkivel meg vagyok elégedve. A hadgyakorlatok részletes megbeszélésével nem akarom önöket fárasztani, hiszen mindenki látta, hogy mi történt és hogy néhány égbekiáltó baklövéstől eltekintve elég jól ment minden. Szeressék a czirill hazát, tiszteljék a czirill királyt tovább is úgy, mint eddig és akkor mindig meg fogjuk egymást érteni. Köszönöm, uraim!

Ezzel IV. Bernát szalutált és hátat fordított a czirill hadsereg oszlopainak. Intett báró Végh-Állomássynak, lovára kapott és a tisztek lelkes éljenzése között elvágatott.

— Unom őket — mondta hadsegédének, amikor leértek az országútra. És visszanézett az egyénruháktól csillogó dombra, ahol a tisztek ismét körben álltak, mert most a vezérkari főnök tartott nekik előadást a magasabb taktika rejtelmeiről.

A király hadsegéde tiszteletteljesen hallgatott, a királyi bizalomnak e gyönyörű megnyilatkozása után, de magában megállapította, hogy a czirill hadsereg a legközelebbi háboruban rettenetes verést fog kapni. Kis ideig némán lovagolt a király mellett, egy kanyarodónál azonban megszólalt:

— Az ott a Cólnix gróf kastélya!

— Ideje, hogy emberlakta vidékre kerüljünk — mondta most a király. Egy hete nem ittam tisztességes bort és nem láttam tisztességes asszonyszemélyt... A czirill birodalomra, különösen erre a déli részre mégis csak ráférne némi civilizáció.

— Azt hallottam, hogy Cólnix gróf fejedelmi pompával fogja fölségedet fogadni. Szerkszij hadnagy tegnapelőtt odaát volt a kastélyban és legendákat mesélt a berendezéséről...

— Bravó — kiáltott föl vigan ő felsége. — Talán még hust is kapunk ebédre!...

Ezután már nem is beszéltek többet, amíg a kastélyhoz értek. A kastély kapujában Cólnix gróf, miniszteri diszégnyruhájában várta a királyt és két czirill parasztlány ősi czirill népszokás szerint egy darabka pálinkás kenyérrel kínálta az előkelő vendéget.

— Házam a házad! — mondta el meghatottan Cólnix gróf a hagyományos üdvözlő megszólítást és megcsókolta a király kezét.

— Hej, ha a szaván fognám — sugta IV. Bernát a hadsegédének, miközben a lépcsőn fölmentek.

Báró Végh-Állomácssy lojális mosolygással vette tudomásul a felség kitűnő ötletét és magában szigorúan elhatározta, hogy Cólnix gróftól elsejéig ötszáz drachmát fog kölcsön kérni. Ilyen kedvező alkalmat úgy sem talál többé... a vendégtől czirill fölfogás szerint semmit sem szabad megtagadni.

Cólnix gróf boldogan mutogatta a királynak a kastélyt, amelyet egy elszegényedett czirill főnemestől vásárolt meg a hozzátartozó ősökkel egyetemben.

— Itt töltöm a nyarat — mondta szerényen — azt a pár hetet, amelyet felséges uram kegyelméből a pihenésnek szentelhetek. Gazdálkodom és kertészkedem... ez az egyetlen multságom.

— És ő nagysága? Remélem, látni fogjuk? — szólt IV. Bernát kegyesen.

— Hogyne! De csak vacsoránál!

És Cólnix gróf finoman mosolygott. Majd engedelmet kért, hogy az ebéd után nézhessen, mert a tábornokok is egymásután érkeztek. Az egész vezérkar ott ebédelt ezen a napon.

— Ez a Cólnix félti tőlünk a feleségét — mondta a király báró Végh-Állomássynak. Az udvarnál sem mutatta be...

— Azt hallottam, hogy nagyon szép asszony... de hát nem is lehet rossz néven venni tőle, most, a mézes-hetek kellő közepében...

A király legyintett. A Cólnix gróf mézeshetei! Szegény asszony!

Az ebéd pazar volt és zajos. Cólnix gróf olyan bőkezűséggel állította össze a menut, mintha az ebédet saját magának adta volna. A király egyik ámulatból a másikba esett és el volt ragadtatva:

— Homard... fogoly... nagy ember vagy Cólnix! A legutolsó udvari ebéden töltött káposzta volt a pièce de resistance...

Cólnix grófnak szinte megesett a szíve szegényen.

— Ne busuljon Sire — mondta biztatóan — lesz még pénz Czirillországban!

— Lesz, lesz — hagyta rá IV. Bernát sóhajtva. — Ha a konverzió sikerül!

— Sikerülni fog! — szólt hirtelen fölbuzdulással a pénzügyminiszter. Én felek róla!

Es büszkén nézett körül, ő, a czirill birodalom leg-hatalmasabb embere.

— Éljen a konverzió! — kiáltott Vukics tábornok.

A poharak összecsengtek, a pezsgő zuhatagban folyt. Mindenki boldog volt és zajongott. Kettenburg tábornok az italtól rekedten krákgotta el, hogyan vágta el a táviró-drótokat és üres pezsgős-palaczkokkal jelezte a hadi-állást...

— Itt álltam én... ez a tüzéség...

Senkisem figyelt rá, mindenki magának beszélt. IV. Bernát végre is úgy érezte, hogy ő is többet ivott a kelleténél, hát fölkel és a szobájába imbolygott. Levágta magát a pamlagra és becsületesen elaludt, átaludta volna talán a vacsorát is, ha a szobaleány be nem hozza a nagy, karos gyertyatartókat és a tisztelettől reszkető hangon meg nem szólal:

— Sire, a vacsora...

IV. Bernát fölugrott. A szobaleány ott állt reszketve, pirulva, félénken...

— Bájós vagy, bájos vagy — mondta a király jóságosan, miközben a fiatal teremtés arcát kegyesen megczirógatta. — Ne félj, nem eszlek meg, csak megkóstolok. Jó?

És győzelmekhez szokott hadvezér módjára karolta át a kis szobalány derekát.

Egy óra múlva a király üdén és jókedvűen állított be az ebédlőbe, amelyből a diszes társaság már elvonult. A vacsorának bizalmas, családi jellege volt, a királyon kívül csak báró Végh-Állomácssy volt jelen. Mikor Cólnix gróf bemutatta a feleségét a királynak, ez szinte fölkiáltott.

Ugyanaz a félénkség, ugyanaz a bájos pirulás, amelyet a kis szobalánynál észlelt. IV. Bernát tanácstalanul nézett, hol Cólnix grófra, hol a grófnőre, de a gróf változatlanul mosolygott, a grófnő pedig változatlanul pirult... Csak amikor elbucsuztak, akkor érezte a király,

hogy a grófnő keze megreszket az övében. A hódolattal lesütött szeméből pedig ezer kis ördög nevetett ki...

Reggel a király és hadsegéde a vasuti állomáshoz hajtottak. Cólnix gróf megvárta, amíg beszálltak az udvari kupéba és kalapját lengette az elrobogó vonat után.

— Ez a Cólnix a legbecsületesebb ember az egész birodalomban — mondta egy kis szünet után a király az őszinte meggyőződés melegségével.

— Nekem mondja fölséged? — felelt rá báró Végh-Állomásky és vigan csörgette zsebében az ötszáz drachmát.

SAISON.

Farsangi glosszák.

— jan. 29.

Farsang tudvalevőleg már nincs, de a jókedv még megvan s kívánja a maga részét. A jámbor polgár keresi a helyet, ahol tuladhat a lelkében rezgő ugynevezett mulatságos hangulatokon, amelyeknek esedékessége január 6-ika és február 25-ike közt következik be. Hajdan könnyű volt e bajon segíteni, az ember felöltözött csikósnak vagy Dom Miguelnek s álarczos bálók forgatagában fogyasztotta el a jókedvet, rosszabb esetben elment az elite-bálokba és végigásitott egy francia-négyest, ha kellett még azt is megtette, hogy elfáradt a házibálokba a pezsgő és szódavíz relációit tanulmányozni, hovatovább azonban a jó idők eltűntek s a nehéz gazdasági idők a mulatozás technikáját is megnehezítették. Ma már bizonyos szellemi és testi munkába kerül, ha a polgártárs vigadni akar, a jókedv, az ipso jure jókedv eltűnt e földről.

Érdekes metafizikai tényező, hogy e földön nem veszhetsz el semmi. Az elfujsz láng, az elszállt illat, a kitombolt vihar, sőt még az elhasznált villamos vasuti átszállójegy is tovább él bennünk, felettünk, alattunk vagy általunk s így a karneváli tréfák se tűnhettek el a sárgolyó pereméről. Tényleg: ha az ember nem sajnálja a fáradságot, rábukkanhat az elporlott tényezőkre s aki mindenáron ki akarja venni részét a mulatozásból, megtalálhatja annak helyét és módját, ha mindjárt olyan pozíciókban, ahol nem is sejtene. Így csodálkozott az egykori német tudós is, a fentebbi teória hive és támasza, mikor a kis fia czipőjét a vasárnapi káposztafőzelékben látta meg újra. Azonban a czipő czipő maradt s a tétel bizonyítékait nem alacsonyította le, hogy egy káposztás fazék került közéjük.

Vagy azt hiszitek, szerettem az Urban, hogy a maskarák eltűntek? Tévedés ez, amelynek helyreigazítását a következő sorok fogják megkísérteni. Ime, itt van báró Eötvös Lóránd, a fizika tudós és érdemes tanára, aki a farsangot a Balaton jegén tölti. Kalyibát épített a páncél hátára, petróleumkályhát és cognacot visz magával s asszisztensével együtt felöltözik Nansennak, mint a régi álarczosbáli szabólegény Adonisnak. Ez a kutatói düh bizonyára nemes forrásból fakad, de némileg mégis csak

tulzott. A Balaton nem az a félelmetes fenevad, amelynek a tanár ur képzelni szeretné. Szekrényessi Kálmán például már át is uszta nem egyszer, sőt esküvel fogadta, hogy keresztül is röpül rajta. Partjai mérsékelt távolságra fesszenek egymástól, jeges-medvét pedig még ezideig nem sikerült rajta megpillantani. Minek hát a Mac Clure toilletteje és a petróleumkályha, mikor kényelmesebb a Sióban lakni s reggel kiszáncózni? De hát mi öröm páncélos lovagnak vagy sevillai borbélynak öltözni? Megfejtetlen kérdések, amelyek megoldását az olvasóra kell bízni.

Már sokkal komolyabb dolog egy toast. Ez szerzi a jóbarátokat és dönti sárga irigységbe az ellenségeket. A toast kikiváncozik az emberből, mert sok benne az édesség. Éppen így jár az, aki sok czukrozott bort iszik. A farsang igen alkalmas volt erre a fajta gyomormosásra; a vacsoránál rovargyűjteményre való tücsöktől és bogártól szabadult meg az ember. Nem lévén azonban bálók, nem lehet rossz néven venni, ha gróf Zichy Jenő, akinek érdemeit különben méltánytalanság volna elfeledni, a parlamentben mondta el a maga toastját s kiinduló pontnak a katonai javaslatokat tette meg. A jó, fehér asztal melletti beszédnek minden karakterisztikája benne volt a beszédben: görögtűz, átkos kormány, kiszipolyozott nép, caeteris paribus. Mind e tényezők természetesen hatottak is, habár a szónok kezéből hiányzott a pohár. Egyébként pedig csodálatos, mily szép sikert tud elérni valaki, mihelyst ráczáfol önmagára, pártállására, eddigi politikájára s erről is lehetne farsangi disszertációt írni. Különös gondolkodást világít ez meg, annál sajátosabbat, mert a párthűséget az ellenzéki oldal minden alkalommal a legszébb erények egyikének állítja oda. Szimpatizálása azokkal, akik bontogatják a pártkereteket, mindenestre kétséssé teszi ebbeli meggyőződésüket. De végre is, farsang van és a chassé-croisé még nem főben járó bűn, különösen azért, mert neki is eljön a hamvazó szerdája.

Ime, például, Wekerle Sándor már a mea culpánál tart. Az Országos Kaszinóban hétfőn elmondott beszéde csupa rezignáció. Ő már csak mérges virágokat lát és bár neki kezében van a pohár, viszont politizáló a politika legerősebb értelmében. A kaszinó ablakain kitekintve, csupa boru és sötét felhő neki az élet s a szikkadt vízekből méreg származik. Persze egykor másként volt minden s a tiszta víz is gyümölcscsésé változott, bár ez a kép nem egészen logikus. Természetes, hogy azokra az időkre kell gondolnunk, mikor a gladiátorokat még nem szorították a közigazgatási bíróságba s a magasabb eszmékért harcolók ott táncoltak az elite-bálokon. Ma már leterelték őket a küzdőtérrel s ha néha nap meg akarnak jelenni a nyilvánosság előtt, toastok álarczait kénytelenek magukra öltetni s így panaszkodni el, mit veszített a világ elmaradásuk által. A világ ugyan beveszi a szép beszédet s megcsodálja a maskarákat, de azért akadnak olyanok, akik odamennek a dominóba bujt alakhoz, vállára ütnek és így szólnak:

— Ösmerlek szép maszk!

Partisan.

Asszony szerelme, lány szerelme.

A lány szerelme csendes álom;
Sejtelmes illat gyöngyvirágon.
Az asszonyé lángszínű rózsá,
Száz üdvnek, kinnak okozója.

A lány szerelme lágy ígézet,
Tündérmese, mely földre tévedt.
Az asszonyé édes való:
Gyötrelmes, színes, lángoló.

A lány szerelme csillag fénye,
Mely elhat csendes tó vizébe.
A asszonyé sötétlő tenger,
Amely szilaj hullámokat ver.

A lány szerelme álmag dal,
Rózsás világu, tiszta hajnal.
Az asszonyé mély szenvedély,
Száz titkot rejtő, bűvös éj.

Gáspár Kornél.

SOLUS ERIS.

Regény.

Irtá: AMBRUS ZOLTÁN.

(7)

Előbb nem akartam hinni a szememnek, aztán megkísérlettem, hogy majd csak kiokoskodom a magyarázatot, végül be kellett látnom, hogy talánynyal, még pedig megfejtetlennek látszó talánynyal állok szemben.

Egy bizonyosnak tetszett. Az, hogy a szóke nem szándékozott Miskolcz városát meglátogatni. Mert, ha oda készül, nem vált jegyet egészen a határ-állomásig. Nyilván semmi keresete Miskolczon, s az első vonattal vissza fog utazni Budapestre. Amikor a kalauzzal beszélt, nem is gondolt rá, hogy hol fog leszállani; kész volt rá, hogy velünk tart akár az óperenciáig. Tehát vagy megmási-totta az elhatározását, vagy pedig elérte a célját. Az utóbbi nem volt valószínű. Bármily sokat mondott az a néma-jelenet, amelyet a külön szakaszban láttam: e tekintetben nem adhatott kielégítő magyarázatot, mert a szereplők csak nagyon rövid ideig voltak magukra. Alig hagyták el az étkező kocsit, már követtem őket; s alig tértem vissza a helyemre, a szóke is nyomban mutatkozott. Mindössze egy csókért üldözte volna hölgységét? Ezt sehogys tudtam elképzelni. Nem maradt tehát egyéb föltevés, csak az, hogy a szóke elejtette a tervét. De mily okból hagyott fel szándékával? Mi birta rá, hogy megmási-tsa elhatározását, s épp akkor, mikor minden arra bízatta, hogy kitartsa? Mi történt e két ember között, ama rövid perc alatt, amelynek elmúltával a szóke ismét megjelent fülkémbe, nyugodtan, mintha a hivatalból jönne?

A képzeletem, természetesen, talált két vagy három, többé-kevésbé elfogadható feleletet, de sejtettem, vagy inkább éreztem, hogy hamis nyomon járok.

— Milyen ostoba vagyok! — villant át egyszerre a fejemben. — Bizonyára a szép asszony is leszállt a vonatról, s én, vak és süket, nem vettem észre!

De ez a föltevés se bizonyult helyesnek. Miután még egyszer keresztül küzdtem magamat azon a töme-

gen, mely a szomszédos kocsik folyosóin szorongott, s alkalmatlankodásomat már sokallni kezdte, meggyőződtem róla, hogy ok nélkül gyanakodtam. A szép asszony még most is ott volt a külön szakaszban és semmi jelét se mutatta annak, mintha a következő állomáson ki akarna szállni, hogy valahol a közelben találkozzék imádójával, aki talán csak a látszat kedvéért maradt le a vonatról s kocsin fog megérkezni.

Az ablaknál ült s a tekintete valahol kívül járt. Meglehet, véletlenül történt, de nekem feltűnt, hogy abba az irányba néz, amerről jöttünk. A semmit nézte? Még most is csak a szökét látta maga előtt? Annyi bizonyos volt, hogy nagyon elfoglalta, amit látott vagy gondolt, mert — bár hallania kellett lépéseim zaját — egy pillanatra se fordult a folyosó felé.

Különben nemcsak az arcza árulta el, hogy a közelben lévő dolgok egy cseppet se érdeklik. Tanúságot tett erről Rudyard Kipling is. A jobb sorsra érdemes könyv ott pihent mellette, de oly elárvultnak, oly elhagyatottnak látszott, mintha a Dsungelben felejtették volna.

Uj keleti tapasztalataim tökéletesen elvették a kedvemet attól, hogy az ismeretlen hölgyhöz közeledni igyekezzem. De ha mégugy lobogott volna is bennem a vállalkozó kedv: immár fel kellett hagyni azzal a reménnyel, hogy a változott és szerencsésebb viszonyok között majd csak észrevétem magam. A szép asszony szemmelátható zárkózottsága, s azok az éppen nem biztató jelenségek, amelyeket mindenkinek észre kellett vennie, a friss erőt is leszerelték volna. Aztán a külön szakasz valósággal elzárta előlem. Ha nem is én vagyok az oka, hogy megváltotta a magánossághoz való jogot, ezt a készpénzzel megfizetett követelést tiszteletben kellett tartanom. Mit érek vele, ha csak ily tisztes távolságból leshetem? S várhatok-e még többet, mint hogy a legjobb esetben kielégitem a kíváncsiságomat?

Visszavonultam tehát, a kérdéseimmel, melyekre nem kaptam feleletet. Bosszus voltam, s azt járt a fejemben, hogy jobban szeretném, ha a szökéjével ő is eltűnt volna. Aztán megesküdttem, utoljára és most már minden szentekre, hogy nem gondolok rá többet.

De az unatkozót minden talány ingerli. S a sellő áldozata soha se veszi észre, hogy hol végződik a kíváncsiság, s hol kezdődik az örvény.

III.

Az oderbergi vasut vonatainak ma már közvetlen összeköttetése van a kassai gyorsvonattal: annak is, amely Poprád, s annak is, amely Eperjes felé visz. Ha ma felülök a reggeli egy negyed nyolczkor Kassa felé induló vonatra, délután háromkor Jablonkán vagyok. Akkor nem így volt. Csak három óra tájban indultunk el Kassáról, s hat óra felé járt az idő, amikor Jablonkára értem.

A jablonkai állomás közelében igen lassan halad a vonat, hegynek fel, egyre feljebb. Következésképpen már messziről láthattam a vasuti órházat, s az órház mögött egy urasági hintót. Az a hintó engem vár.

Egyebet aztán nem is láthattam, akármelyik oldalra néztem. Egy nagy darab kopár terület, amelyen az órházon túl fedél nem látszik... valahol messze egy kecske legel, az isten tudja mit... a távolban hegyek... a közelben kanyargó, hosszú sinpár... és ennek a kopasz térnek még nevet adnak!

Mikor a vonat megállt, kinéztem a vagon ajtaján, hogy valakit híjjak, aki a kocsihoz vigye a podgyászomat. Nem láttam senkit, csak az őrt, aki nem hallgatott a kiáltásaimra, hanem előre rohant, a lokomotív irányába. Beláttam, hogy itt ugyan nem kapok segítséget s ha nem

akarom itt hagyni a holmimat: »magad uram, ha szolgád nincsen.« Sebj. Kiczipeltem bőrládáimat, leraktam a podgyászt a vonat mellé a földre, s körülnéztem, hogy vajon jön-e már az ő? »

Nem jött biz az, mert épp abban fáradt, hogy más valakinek a podgyását emelgette ki az egyik legelső kocsiból. Hogyan? Más is jön ide, ahol a madár se jár? Ki az ördög lehet az? S a földre rakott kalap-skatulyák olyan ismerősöknek tetszettek!... És csakugyan, a szép asszony szállt ki az ő után.

No lám! Pedig az hittem, hogy azóta Bártfa felé kocsizik, ha ugyan nem indult Kassáról a másik irányba.

Az első érzésem nem a bosszuság volt, hogy: akár akarom, akár nem, újra meg újra találkoznom kell vele, hanem: a részvét.

Szegény asszony! Mit fog ez itt csinálni kocsi nélkül?

Egy kicsit örültem, hogy felajánlhatom neki a szolgálataimat; egy kicsit csodálkoztam, hogy ő is Jablonkán száll le; megállapítottam magamban, hogy alighanem abba a fürdőbe készül, amelyről a mester olyan nagy lelkesedéssel beszélt; a fürdőről eszembe jutott az ugyanakkor emlegetett elvált asszony, aki csodaszép volna, mint ez... s ekközben a kocsi felé tartottam.

Az én vagonom éppen az őrház előtt állt meg. Áthaladtam a »kijárat«-on, s megszólítottam a kocsist, aki végre jónak látta leugrani a bakról:

— Jöjjön, hozza ki a podgyászatot.

Keserves csalódás várt rám.

— A bárónéval tetszett jönni? — kérdezte a kocsis.

— Miféle bárónéval? Nem a bárónéval — feleltem.

— De magát a kastélyból küldték, ugye?

— Nem, kérem, én a fürdőből jövök, a bárónéért.

— Hát a kastélyból nem küldtek kocsit?

— Ha küldtek volna, itt volna.

A felelet oly logikus volt, hogy el kellett hallgatnom. Szépen vagyunk. Ugy látszik, elfelejtettek kocsit küldeni értem. Lehet ugyan, hogy a kocsi csak késik, de hátha félreértés történt, s nem tudják, hogy ma érkezem? Mit fogok csinálni itt, távol minden emberlakta helytől, egy vasuti ő? meg egy kecske társaságában? Nemsokára rám sötétedik, s hogy az őrházban kell töltenem az éjt, az még hagyján, de a vacsora!

— Nézze, barátom!...

Azt akartam megkérdezni tőle, nem szólhatna-e be a kastélyba, ha a bárónét arra viszi, vagy nem kaphatnék-e kocsit a fürdőből? Ha legalább késő éjszakára eljuthatnék a fürdőbe, minden meg volna mentve.

De a kocsis nem hallgatott rám. Az ő? kiabálni kezdett rá, hogy jöjjön már segíteni, s a kocsis ott hagyott a faképnél.

Hirtelen az jutott az eszembe, hogy a legokosabb volna visszaülni a kupéba, s tovább utazni az első kisvárosig. De lesz-e időm a podgyászatot is visszadobálni? Ezt az érdekes kísérletet nem tehettem meg, mert a vonat időközben megindult.

Nem maradt egyéb, mint kikérdezni az őrt; talán tud valamit. Már jött; hozta az ismerős kalap-skatulyákat. De tudni nem tudott semmiről. Azt tanácsolta, hogy várjak. Ha a levél nem vészett el a postán és a levélben határozottan benne volt a kocsi, akkor a kocsinak előbb vagy utóbb meg kell érkeznie.

Ezt is logikusnak találtam és elhatároztam, hogy megfogadom a jó tanácsot. Egyebet ugy se tehetek. Sétálni kezdtem a csomagjaim mellett és várakoztam.

Egyszerre észrevettem, hogy a báróné, aki már kocsijához ért, meg a másik két ember sűrűn tekintgetnek felém. Látnivaló volt, hogy rólam értekeznek.

Kitalálhattam, hogy miről van szó, s megvallom, nem volt ellenemre, hogy a báróné kimentsen keserves

helyzetemből. Az ördög szíveségét is elfogadtam volna, s ha a szíveség azzal jár, hogy ismét együtt lehetek a szép asszonnyal, annál jobb. Aztán, végre is, ez a szíveség meglehetősen természetes. Én is felajánlottam volna neki.

Azért nem lepott meg, csak meglepődéssel töltött el, mikor az ő? jelentette, hogy a báróné beszélni kíván velem. A fogadtatás azonban egy kissé lehűtött.

Nem azzal kezdte, hogy: »Önöknek nincs kocsija; az én kocsimban van elég hely; megférünk benne ketten« — hanem előbb megkérdezte, hogy ki vagyok.

— Ön az a festőművész, a kit a kastélyban várnak?

(E szerint tud róla, hogy a kastélyban kiket várnak? Ismerős ott, de nem oda, hanem a fürdőbe készül? Mintha már hallottam volna erről a hölgyről.)

Bemutattam magam.

— Valami tévedésnek kellett történnie — folytatta aztán — hogy nem küldtek önért kocsit. Szerencsére itt az enyém s nagyon örülök, hogy szíveséget tehetek nekik. A podgyászt ugyan nem vihetem el, mert magamnak is sok van, de az ő? majd vigyáz rá, a mig érte küldhet.

(Ejha! E szerint nekem nem tenné meg a szíveséget; csak »nekik« teszi meg! No, de sebj. A fő az, hogy megteszi. Egy kissé zord hozzám, de, ugy látszik, máskor se édeskés szavu.)

Egyszerűen megköszöntem a kegyességét.

— No hát üljön fel.

(Semmiesetre se sorol azok közé a nagy művészek közé, akik a Faubourg-ban is otthon érezhetik magukat. Alkalmassint sohase hallotta a nevemet. De meglehet az is, hogy a művészekről egyáltalán nincs nagy véleményem. Nem baj. Azért, hogy elfogult, sőt talán előítéletes a művészekkel szemben s azért, hogy a rendetlen életű emberek iránt leküzdhetetlen idegenkedést érez, még igen jó lélek lehet.)

Szót fogadtam s vártam, mig újra rám kerül a sor. Mert egyelőre nem ért rá velem foglalkozni. Utasításokat adott az ő?nek, aztán utasításokkal látta el a kocsist. Végre elindultunk.

Azt hittem, jó néven veszi, ha egy pár köszönő szóval kezdem.

— Engedje meg a báróné...

De mindjárt félbeszakított.

— Ne nevezzen bárónénak — szolt. — Ez a czimzés nekem kellemetlen. Először is, mert most már nem vagyok az.

(Tehát csakugyan az elvált hölgygyel utaztam! Vajjon mit fog mondani a mester, ha elmesélem uti kalandjaimat?)

Bocsánatot kértem s elmondtam, a mibe belekezdtem. Mintha nem is hallgatott volna rám.

Mégis azt képzeltem, hogy felelni fog egy pár szót. Mért ne mondhatna ennyit:

— Szívesen teszem. Az ember elbeszélget utközben. Ugyis hosszú az út.

(Folytatjuk.)

A legtöbb férfinak jövője, a legtöbb asszonynak múltja van...
Wilde.

*

Szerellemmel múlik az idő és idővel múlik a szerelem.

Pompadour.

*

A szerelem gyermek, mert mindig vezetni kell, nehogy eltévedjen.

Dante.

Révben.

Körülöttem némaság, mint tengeren ...
Ekémnek szarva kormánykeregem,
Vasa szeli az omló földhabot —
És messze, a meddig csak elláthatok,
Ákácok közül mosolygó tanyámig
Barázdáim hullámverése játszik.

Négyes vitorlám tiszta hófehér,
Reggeltől estig hosszú utat ér;
Lakmározó varjuhad, mint sirály
Lomhán rebbenve friss nyomunkba száll,
Majd messze fönn vonuló új csapatba
Vegyül s károgva tűnik a magasba ...

Utánok nézek és eszembe jut,
Oh hátha mégis, aki szállni tud
S egész világ övé, tán boldogabb,
Mint szűk határa röjén aki rab!
... Eh kósza álmok! Itt vagy hű ekém,
Álmokért többé el nem hagyok én!

Sem téged, sem kiküzdött otthonom
Örömet, gondját többé nem hagyom!
Szívem s agyam nyitott köpüje itt
Erő és hit mézével megtelik —
S ha lesz maholnap akivel megoszszam,
Jövőm nem aggaszt se' jóban, se' rosszban.

Ha valamerről, mint siró harang,
Meg csendül néha egy-egy méla hang
Fényes légvárról, melynek úgy örült
Két szerető szív, mégis összedült:
Baráздаöntő hű ekém után
Egy elmorzsolts könny nem az én hibám.

Hej Cselő, Csákó, haza, haza már!
Beh rövid a nap, odavan a nyár ...
Egy óriás kéz nyugaton mind alább
Vonja az alkony hamvas biborát —
És sátrat borít az egész világra ...
Vigyetek révbe, édes nyugovásra!

Hajós Izsó.

A kutya.

Irta: TURGENYEV SZ. IVÁN.

— De ha megengedjük a természet feletti dolgok lehetőségét, megengedjük, hogy a természet feletti dolgok beleavatkozhassanak a való életbe, akkor — ha szabad kérdenem: micsoda szerepe marad a józan észnek? — szól Sztepanijcs Antal, keresztbe téve kezét a hasán.

Sztepanijcs Antal tanácsos volt valami fontos hivatalban és úgy ezért, mint lassu, tömör, mélyhangu beszédmodoráért általános tiszteletnek örvendett. Csak nemrégiben akasztották rá a Szaniszló-rendjelt — amint irigyei mondogatták.

— Tökéletesen igaz, — jegyezte meg Szkvorevics.

— Erről vitatkozni senkinek eszébe sem juthat, — tette hozzá Kinárevics.

— Nekem is az a véleményem, — egészítette ki a házigazda, Finoplentov ur, tipegő hangon szólalva meg a szögletből.

— Én pedig, az igazat megvallva, nem értek egyet az urakkal, mert én velem magammal is történt valami természetfeletti dolog, — szólalt meg egy középtermetű és közepes koru, pohoskás, kopaszodásnak indult férfi, aki eddig szótlanul ült a kályha mellett. Egyszerre mindnyájan kíváncsian és meglepetten fordultak felé — és mélységes csend állott be.

Ez az ur nem valami tehetős földbirtokos volt a kalugai kormányzóságban s csak nem régiben jött Szent-Pétervárra. Valamikor a huszároknál szolgált, elkártyázta a vagyona jó részét, nyugdíjaztatta magát és megtelepedett a falujában. Az újabb gazdasági változások megcsapantották a jövedelmét s azért jött a székes városba, hogy valami hivatalocskát kerítsen. Nem volt semmi különös képessége és rátermettsége s nem voltak összekötetései sem, de erősen reménykedett egy volt bajtársa barátságában, aki egyszer csak minden igaz ok nélkül felcseperedett s akinek ő egyszer segített volt egy hamis játékost megrakni. Ezenkívül számított a szerencséjére is — s ez nem is csalta meg: néhány nap múltán kinevezték a kincstári raktárakhoz felügyelőnek, amely állás nemcsak jövedelmező, sőt meglehetősen tekintélyes is volt, de nem is kellett hozzá valami különös tehetség: a raktárak t. i. csak elvben léteztek, sőt azt sem lehetett biztosan tudni, hogy mivel akarják azokat megtölteni, csak éppen államgazdasági szempontból gondolták ki őket.

Sztepanijcs Antal szakította félbe az általános meglepetést.

— Hogyhogy, tisztelt uram? — kezdte ő, — ön tréfán kívül az állítja, hogy önnel valami természetfeletti dolog történt? vagyis olyasmi, ami a természet törvényeivel össze nem egyeztethető?

— Azt állitom, — felelt a »tisztelt ur«, akinek igazi neve Kapitonijcs Porfirius volt.

— Ami a természet törvényeivel össze nem egyeztethető! — ismételte szigoruan Sztepanijcs Antal, akinek láthatólag megtetszett ez a frázis.

— Igen, igen! Épen olyasmi, amit mondani tetszik.

— Csodálatos! Mit szólnak hozzá, uraim? — kiáltott fel Sztepanijcs Antal, igyekezvén arcának irónikus kifejezést adni, de ami nem sikerült, vagy helyesebben szólva csak annyi sikerült, hogy a tanácsos ur mintha rossz illatot kezdett volna érezni.

— Nem volna szives, tisztelt ur, — fordult újra a kalugai földbirtokoshoz — hogy részleteit is közölné velünk annak az érdekes esetnek?

— Miért ne? szivesen! — felelt a birtokos és fesztelenül a szoba közepére jöve, így kezdte el:

— Nekem, uraim, mint azt önök tudják (egyébiránt meglehet, hogy nem is tudják), egy kis fekvőségem van a kazjoli kerületben. Régebben huztam is belőle valami hasznocskát, — de most, persze, kellemetlenségeken kívül egyebet nem ígér. No de félre a politikával! Nos, ezen a birtokomon van nekem egy tanyám, Mahenka; tanya, mint minden tanya, egy kis halastóval, olyan amilyen épületekkel — aztán van egy kis házikó is, a magam bűnös teste számára. Agglegényes berendezkedés. Hát egyszer — valami hat évvel ezelőtt — meglehetősen későn tértem haza: a szomszédomnál ott feledkeztem a kártya-asztal mellett, de — kérem megjegyezni — különben hiriből sem láttam az italt. Levetkeztem, lefeküdtem, elfújtam a gyertyát. S képzeljék, uraim: alig hogy elfújtam a gyertyát, azonnal zaj keletkezett az ágyam alatt. Gondolom magamban: patkány? Nem; nem patkány: vakaródzik, kapargál, végre még a füleivel lappogott.

Természetes, hogy kutya. De hol veszi magát itt a kutya? Nekem nincs kutyám; gondolom: talán valami kóbor-kutya vette be magát ide. Kikéltettem a szolgámra, akit Filykának hittak. Bejött a szolgálgyertyával.

— Mi ez, Filyka? — mondom én neki — micsoda rendetlenség ez? Valami kutya mászott az ágyam alá.

— Micsoda kutya? — azt mondja.

— Tudom is én! — mondom én, — a te dolgod, hogy az uradat ne engedd nyugtalanítani.

Lefeküdt az én Filykám és kutatott az ágy alatt, a gyertyavilág mellett.

— De hiszen itt — azt mondja — nincs semmi-féle kutya.

Lehajoltam én is, hát csakugyan: nincs ott semmi-féle kutya.

— Micsoda bolond dolog ez! — kiáltottam fel és ránéztem Filykára: hát az még vigyorog. — Ostoba — mondom neki — mit röhögsz? A kutya azalatt, míg te kinyitottad az ajtót, kapta magát és kiosont az előszobába, te pedig, te málészájú, észre nem vettéd, mert most is alszol. Csak nem gondolod talán, hogy részeg vagyok?

Filyka felelni akart, de kikergettem; fal felé fordultam s ezen az éjszakán már semmit sem hallottam.

De — képzeljék csak! — a következő éjjel ugyanaz ismétlődött. Alig oltom el a gyertyát: vakaródzik, a fülével lappog. Megint bekiáltottam Filykát, ő megint benézett az ágy alá — megint semmi. Kiküldtem, elfújtam a gyertyát — hát hogy az ördög vigye el: a kutya megint ott van. És határozottan kutya: hallani lehet, amint liheg, amint bolhászkodva a fogával rágicsálja a szőrét.

— Filyka! — kiáltok ki — gyere be csak gyertya nélkül.

Az bejött.

— No — mondok — hallod?

— Hallom — felel ő.

Nem látom a fiút, de érzem, hogy megijedt.

— Hát mi ez? — kérdelem tőle.

— Ugyan hogy tudjam én azt, Kapitonijs Porfirius? Bizonyosan kísértet.

— Hallgass a kísértetteddel, ostoba ember.

Azalatt azonban a sötétben mind a kettőnk fogvaczog és reszketünk, mintha hideglelésünk volna. Gyertyát gyújtok: se kutya, se semmi zaj, csak fehérek vagyunk Filykával mindketten, mint a fal. Ugy égettem aztán egész reggelig a gyertyát. És annyit mondok, uraim, — akár hiszik, akár nem — hogy attól kezdve hat álló hétig minden éjjel ismétlődött velem ugyanaz a história. Végre már egészen hozzá szoktam, eloltogattam a gyertyát, mert világosságnál aludni nem tudok. Hadd csináljon, amit akar — gondoltam magamban — rosszat úgy sem tehet veleni.

— Ugy látom, bátor ember ön — mondá Sztepanijcs Antal félig lenéző, félig leereszkedő hangon — mindjárt látszik, hogy huszár volt.

— Öntől bizonyára semmi esetre sem ijednék meg — mondá Kapitonijs Porfirius és egy pillanatra csakugyan huszárnak látszott; — de hallják tovább: látogatába jött hozzám egy barátom, ugyanaz, akinél a kártyasztal mellett ott feledkeztem. Egyet gondolok: maradj itt éjszakára Vaszilyics Vaszily — mondok — holnap is ráérsz haza menni. Gondolkoztam Vaszilyics Vaszily, gondolkozott — és ott maradt. A hálószobámba, magam mellé vettem neki ágyat. Nos, lefeküdtünk, pipálgattunk, fecsegtünk, legtöbbet az asszonyokról, mint az férfiak közt már szokás; nevetgettünk persze; aztán látom, hogy Vaszilyics Vaszily eloltotta a gyertyáját s háttal fordult felém, ami azt jelenti, hogy *sláfenzi-vól*. Én vártam egy kis ideig, aztán én is elfújtam a gyertyát. S képzeljék: alig gondoltam én arra, hogy micsoda csiri-csaré lesz itt

mindjárt, s már rá is kezdte az én kutyám. De nem elég, hogy rákezdte, hanem kimászott az ágy alól, átment a szobán, kopogott a körmével a padlón, a fülét lappogtatta, s egyszerre csak beleütődött abba a székbe, amely a Vaszilyics Vaszily ágya mellett állt.

— Kapitonijs Porfirius — szólalt meg az, de tesszik tudni: olyan közönyös hangon — nem is tudtam, hogy neked kutyád is van. Milyen fajta? talán vizsla?

— Nekem — mondok — nincs semmiféle kutyám és soha nem is volt.

— Nincs-e? hát akkor ez mi?

— Hogy ez mi? — mondom én — gyujtsd meg a gyertyát, majd meglátod.

— Hát nem kutya?

— Nem.

Megfordult az ágyában Vaszilyics Vaszily.

— Az ördögbe is: tréfálsz?

— Nem tréfálok én.

Hallom, hogy ő a gyufával csörk! csörk! az pedig — bánja is az: csak tovább vakaródzik. De meggyult a gyertya — s azzal vége! Se hire, se hamva. Vaszilyics Vaszily rám néz, én meg ő rá.

— Ugyan micsoda komédia ez? — mondja ő.

— Hát olyan komédia — mondom én — hogy ültessd hozzá egyfelől magát Sokratest, másfelől meg Nagy Frigyes: még azok sem fogják megmagyarázni.

És itt mindent apróra elmondtam neki. Hej, hogy felugrott az én barátom, Vaszilyics Vaszily! Mintha ki-lőtték volna. Nem birt a lábával a csizmájába betálcálni.

— Befogni! Fogjatok! — kiabált magán kívül.

Igyekeztem megnyugtanni — de lehetett is azt!

— Nem maradok egy pillanatig sem — kiabált.

— Hát olyan gyáva ember vagy te?

— Hamar fogass be, ha mondom.

De végre is megfékeztem valahogy. Hanem az ágyát át kellett cipeltetni egy másik szobába és minde-nütt világot gyujtottunk. Reggel a teánál összeszedte magát és elkezdett nekem jó tanácsokat adni.

— Jól tennéd, Kapitonijs Porfirius, ha pár napra idehagynád a lakásodat: azalatt tán elmaradna ez a furcsaság.

Meg kell pedig jegyeznem, hogy az én barátom ugyancsak okos ember volt ám. A többi közt még az anyósát is úgy meg tudta nyergelni, hogy az váltót is irt alá neki: ki tudta lesni, persze, a kedvező pillanatot. Az anyósa olyan lágy lett a keze alatt, mint a selyem, még a birtokai kezelését is rábízta: hát kell-e ennél több? Már pedig valamely anyóst megzabolázni: ahhoz csak kell egy kis ügyesség — mi? Tessék csak megítélni. De én tőlem bizonyos elégtelenséggel ment el, megint elcsipegettem tőle a kártyán néhány száz rubelkét. Még meg is szidott, nincs benned — azt mondja — egy kis méltányosság; pedig hát mit tehettem én róla? No, de ez más lapra tartozik, hanem a jó tanácsát tudomásul vettem: még az nap behajtottam a városba és egy áldásos vendégfogadóban szálltam meg, egy öreg, raszkolnyik ismerősömnél. Igen derék öreg volt, ámbátor kissé nyers, mert egyedül állt, család nélkül; családja tagjai mind kihaltak. Hanem a dohányt ki nem állhatta, a kutyák ellen pedig roppant ellenséges indulattal viseltetett, annyira, hogy mintsem egy kutyát beereszszem a szobájába, inkább kész lett volna öngyilkossá lenni. »Mert — azt mondja — hogy volna az lehetséges! Hiszen itt nálam a falon magának a Boldogságos Szűznek méltóztatik függni, hát aztán bedughassa ide a kutya az ő tisztátalan orrát?« Persze, hogy ez tiszta merő műveletlenség, de különben én azt mondom: kinek milyen a képzettsége, ahhoz tartsa magát.

— Amint látom, ön nagy filozóf! — szólalt meg gúnyosan másodszor is Sztepanijcs Antal.

Kapitonijcs Porfirius ezuttal már össze is rántotta a szemöldökét.

— Hogy én milyen filozóf vagyok, az még nem tudható — mondá bosszusan rángatva a bajuszát — de önt szívesen fogadnám tanítványomul.

Mindnyájan rámeredtünk Sztepanijcs Antalra: mindnyájunk valami gőgös feleletet, vagy legalább villámszerű tekintetet várt a Sztepanijcs Antal részéről... De a tanácsos ur átváltoztatta az ő iróniáját a lenézőbből közönyösre, azután egyet ásitott, kalimpált a lábával — s ez volt az egész.

— Hát ennél az öregnél szálltam éni meg — folytatta Kapitonijcs Porfirius; — minthogy jó ismerősök voltunk, hát nem a jobb szobákból adott nekem; ő maga is abban a szobában helyezkedett el egy spanyolfal-féle mögött — s nekem éppen is csak ez kellett. No, szenvedtem én azokon a napokon. A szoba kicsiny, a hőség tűrhetetlen; aztán a fülledtség, a legyek; az örökös zsir-szag; az ágyon két dunna; ha hozzá nyul az ember a párnához, hát sváb-bogár szalad ki alóluk; unalmamban annyi teát megittam, hogy ki se lehet mondani. Lefeküdtem; aludni lehetetlen — a spanyolfal mögött az öreg fogadós sóhajgat, krárog, imádkozik. No, de végre elhallgatott. Hallom, hogy kezd hortyogni, de csak szeliden, régi módi szerint, illedelmesen. Én a gyertyát már régen elfújtam — csak a szent kép előtt ég a kis lámpa. De ez épp úgy nem hagy aludni. Fogtam magam, nesztelenül, meztláb fölkeltem: felágaskodtam a kis lámpához és ráfújtam. Várok; nem történik semmi. Ehe — gondoltam magamban — idegen helyen nem sikerül neki! De alig hogy visszafeküdtem az ágyba — megindult a zaj. Vakaródzik, kapar, a fülét lappogtatja... no, amint már szokott. Jó! Én fekszem, várom, hogy mi lesz? Hallom, hogy az öreg felébred.

— Uram! — szólalt meg — uram!

— Mi az?

— Te oltottad el a kis lámpát?

De be sem várva a feleletemet, rémüldözni kezd:

— Mi az? mi az? kutya? kutya! Oh, te átkozott pogány!

— Ne káromkodj, öreg — mondom én neki — inkább jer ide; csodálatos dolgok történnek itt.

Megmozdult az öreg a spanyolfal mögött és hozzám jött egy vékony, törött sárga viaszgyertyával; amint ránéztem, egészen elképedtem. Az ember egészen torzonborz, a füle mohos, a szeme mérges, mint a görényé, a fején fehér kötött sapka, a szakállá övig és az is fehér, az ingén felül rézgombos mellény, a lábán prêmes csizma — s az egésznek fenyőmag szaga van. Oda ment a szent képhez, háromszor keresztet vetett magára két ujjal, meggyújtotta a kis lámpát, megint keresztet vetett magára s hozzám fordulva, rám röffent: »Most beszélj!«

Erre én neki rögtön és körülményesen elmondtam mindent.

Végig hallgatta előadásomat a vénység, de még csak a szemével sem hunyorított. Csak a fejét ingatta. Azután leült hozzám az ágyra — és csak hallgat. Vakarja a mellét, a tarkóját és egyebét — és csak hallgat.

— No, Ivanijcs Fedul — mondom én neki, — hát mit gondolsz: kísértet ez vagy mi?

Az öreg rám nézett.

— Mi nem jut eszedbe! Kisértet! Ha még csak te nálad, a pipás embernél történnék a dolgok! De itt! Gondold fel csak, hogy mennyi itt a szent dolog! Ősztán te még kísértetről mesélsz!

— No, ha nem kísértet, hát akkor mi?

Az öreg megint elhallgatott, megint vakarózkodott, aztán végre újra megszólalt, de olyan tompán, — mert a bajusza belógott a szájába.

(Folytatjuk.)

Krónika II.

Becsület-census.

— jan. 30.

A Singer Zsigmond körül röpködő nyilatkozatokat és jegyzőkönyveket ajánlom a párbaj-ellenes liga figyelmébe. Azt tartom ugyanis, hogy ennek a ligának, ha komolyan akar dolgozni, bele kellene magát ártania minden párbaj-ügybe. A mostani olyan, hogy Rakovszky István képviselő ur bőségesen rászolgált arra, hogy ez a liga tiszteletbeli tagjának válassza meg.

A Neue Freie Presse levelezőjével szemben ugyanis a lovagias elégtétel-adásnak olyan ideális magaslatára helyezkedett, amelyen ha az egész társadalom követné, egyszeribe vége volna minden párbajnak. Eddigél állt az ázsiai lovagiasságnak az a tétele: aki sértve érzi magát általam, annak elégtételt adok. Ennek következtében, ha egy két lábon járó hosszúfülű gentlemannek azt találnám mondani: Uram, ön számár! akkor, ha négylábra ereszkedik is és a számarnyelv leghamisítatlanabb idiomáján kér is elégtételt: tartozom ezt neki megadni. Mert az igazságot is csak a magam felelősségére mondhatom ki s a lovagias ügyeknél fődolog a sértés és mellékes az igazság.

Sok problematikus becsület élhetett meg így a jég hátán is. Notórius kalandoroknak nem lehetett az igazságot megmondani, mert ők mindent két segédre és egy kardvágásra bízta s akár adták, akár kapták ezt a kardvágást, a becsületük reparálva lett. Pokoli gunyakacaj és legyávézásnak kórusa hangzanék, ha én valakiről kellemetlen dolgokat írnék s felelősségre vonatván, naivul mondanám: de hiszen ez igaz és ha ez az ur elégtételt akar, bizonyítsa be előbb, hogy nincs igazam!

A Singer Zsigmond ügyében Rakovszky István és segédei ezt az új ítéletet inaugurálták, még pedig gunyakacaj és legyávézás nélkül. Mind a kettő igazságtalan lett volna, mert Rakovszky nem gyáva és lovagias álláspontját hideg czéltudatossággal maga válogatta meg, úgy, ahogy jónak látta, nem úgy, ahogy igazságosnak látta. Neki ez a Singer Zsigmond ujságíró és zsidó, azaz: nem ur. Vele szemben azt teheti, amit akar, vegye meg-tiszteltetésnek. Rakovszky Istvánnak — ha megkérdezném, bizonyára nem tagadná — az az álláspontja, hogy csak vele egyivásu és nálánál magasabb rangu uriemberek számára való a párbaj kiváltsága, zsidóval, ujságíróval nem méri össze a kardját. Eljárása tehát Singer Zsigmonddal szemben egy neme az udvariasságnak. Nem akarja mondani: magával nem verekszem, hát kifogások után néz. Előbb tudni akarja, hogy nem volt igaza, aztán verekszik. Bizonyítsa be Singer ezt, meg azt — s ha mindazt bebizonyította, akkor bizonyítsa be, hogy a bizonyítékai nem hazugságok-e.

Ismétlem, ha ezt a metodust általánosítanák, akkor a párbaj véglegesen be volna szüntetve. Nem provokálhatnám a feleségem csábítóját sem, mert előbb bizonyítanom kellene — szemtanukkal — hogy a feleségem tényleg el lett csábítva. Valaki a becsületemben gázol:

bizonyitanom kell előbb, hogy nem volt igaza. Valakivel összepofozkodom, bizonyitanom kell előbb, hogy nem volt-e igaza annak, aki a pofozkodást kezdte. A segédek tárgyalását előbb bűnügyi vizsgálat előzi meg s mindig a sértett félnek kell bizonyítania. Ha valakire azt mondom, hogy ezüst kanalat lopott, nem tartozom neki elégtétellel, amíg az összes ezüst kanál tulajdonosoktól bizonyítványt nem hoz, hogy tőle nem lopott. Hát kívánhat-e ennél többet Bourbon Alfonz herczeg és Vázsonyi Vilmos?

Csak hogy ebből nem lesz általánosság, megmarad abban a keretben, amelyben föltalálták. Módszer a jövevények lovagiaskodásával szemben való védekezésre. A párbaj, mely feudális, reakzionárius eredetű, mai alakulásában ugyszólván az egyetlen demokrata intézmény, mely a kaputos emberek között bizonyos egyenlőséget állapított meg. Karddal a kezemben, négy ur tanúsága mellett vagyok olyan legény, mint te. És módomban áll önérzetemet, becsületemet megvédelmezni az előítélet, a pökhendiség és a szemtelenség ellen. Mihelyest ez megszűnik, egy Rakovszky Istvántól és Bartha Miklóstól fölfelé bárki azt tehet velem, amit akar. Legfőlebb az öklömmel védekezhetek, vagy a járásbíróssággal, s ha éppen nagyon bánt a lovagiasság, hát kiválogathatok magamnak egy suszterinást, az majd megnevezi a segédeket.

Singer Zsigmond a személyére nézve nyugodtan szívrozhat tovább, szó sincs róla, hogy valami nagyon sajnálkoznia kellene a Rakovszkyval való összeverekedés elmaradtán. Elvileg azonban az ő esete egy novum: a becsületnek cenzushoz kötöttsége. Őt és eljárását nemcsak kritizálják, hanem döntenek és ítélnek is fölötte. Rakovszky mondja, hogy illetékes fölhatalmazás nélkül nem volt szabad közzétennie az Apponyi memorandumát, tehát tény, hogy nem volt szabad. Meritumában ez a felfogás kész komikum, mert mindenkit eltilt attól, hogy valamit megtudjon, amit maga az érdekelt fél az orrára nem köt és politikában az ellenzéknek nem szabad ellenzékeskednie, mert ugye lehet, hogy azzal ártanak az ország érdekeinek. Senki ember fia nem cselekedhetik többé a maga belátása szerint, a maga felelősségére, arra kell hallgatnia, mit mond a másik.

De itt nem arról van szó, hanem a becsületcensusról. A képviselő urak kijelentették, hogy ők ártatlanok, tehát ők ártatlanok. Uri emberek, nincs joga senkinek se kételkedni a szavukban. De az újságíró két tekintélyes gentleman előtt bizalmas kijelentéseket tett, melyek őt teljesen igazolják, de hát kérdés: igazakat mondott-e, neki nem hiszünk addig, a míg nem bizonyított. Itt a szavahihetőség nem egyéniség, hanem társadalmi izlés szerint differenciálódik. Ha Singert holnap megválasztják képviselőnek s mellest ki is keresztelkedik, akkor az ő szavában sincs senkinek se joga kételkedni. De újságíró? — az más!

Sajátságos, hogy ez a czéh, mely annyi lenézést tapasztalhat s annyira érzékeny szokott lenni, ebben a nagyon is elvi jelentőségű esetben, hogy megőrzi a hidegvérét és hogy óvakodik megérteni, a mi a Rakovszky álláspontjában nem is annyira Singernek, mint a foglalkozásának szól. A társadalomnak reakzionárius visszafejlődését, az előítéleteknek beköltözködését és a rang és cím preroga-

tíváinak térfoglalását nem is annyira a néppárti ur vakmerő támadása biztosítja, mint az a meglapulás, a melylyel a par excellence liberális újságíró czéh fogadja. Ez a meglapulás: akceptálása a tételnek. Már pedig az egész világ akceptálhatja minden téren a társadalmi kasztrendszer csak az újságíró nem a párbaj-kérdésben. Az újságírónak az igazmondásához föltétlen szükséges, hogy a fejét esetleg betörethesse, a fegyveres elégtételadás lehetősége nélkül újságírónak nem szabad olyan igazságot mondania, amely sértő is. Csak bókolhat és köntörfalazhat s a mi rossz benne összegyülemlik, azt ráöntheti esetleg a pajtására, vagy a villamos vasuti kalauzra. Most már nagyon is élénken óhajtanám, ha megszűnnék a párbaj egészen, nem azért, mert emberhalállal is járhat, mint akár az utcán való séta, hanem mivel a mai társadalom már annyira széjjelhullott, hogy még ez az egyetlen nivelláló intézmény sem kapcsolja többé össze.

Semper.

Mikor hagyhatja el urát az asszony?

Feleletek.

Önök olvasóiknak feltették azon kérdést, hogy: *mikor hagyhatja el urát az asszony?* Én ezt a kérdést így értelmezem, mikor van joga elhagyni? Ez pedig szorosán a nőkérdéshez tartozván, »én írok önnek« — mint azt Puskin az ő Tatjánájával egészen más körülmények között és okok miatt téteti, de mely bekezdés mindig eszembe jut, ha asszony levelét sokan olvassák...

Többé-kevésbé, de mindenki körülbelül tisztában van vele, hogy *becsületes asszony* soha sem hagyja el azt a férjet, akit önmaga választott, pláne, ha olyan családból származik, ahol a női becsület örökletes (mert hiszen rá van bizonyítva, hogy ez a hajlam is éppen olyan örökletes, mint a hisztéria). Nem hagyhatja el, akár szereti mindörökké, akár elmúlt a szerelem, akár van gyermek, akár nincsen, akár boldog, akár boldogtalan, mert ő becsületes és az önszántából tett fogadalmat egy becsületes férfival szemben, aki férje, nem becsületes dolog megszegni. A becsületes asszonynak éppen a becsület a legfőbb evangéliuma úgy, mint a férfiaknak.

A *számító* asszony, aki konvenczióból férjhez megy, aki leánykorában már a »nagy partie«-kat lesi, az férjhez fog menni többször is, amint arra alkalma van, hogy egy második, sőt nem ritkán harmadik férj társadalmilag emeli és a férjeket minden különösebb ok nélkül gyermekekkel vagy gyermekek nélkül faképnél hagyja. Mert lehet a házasság üzlet is...

A *szerelmes* természetű asszony se nem lát, se nem hall, se nem kérdez, se nem felel, száz szíven keresztül gázolva is örülten rohan annak a kárjaiba, aki hívja s akit szeret. Meghal számára a tisztas apa és anya, a megcsalt férj, a mult, a siró apró gyermekek, akikből később irtalom nélküli birák válnak, minden meghal, csak a szerelme él.

Én szerintem nem az a kérdés, ennek vagy annyi másfajta asszonynak van-e igaza, aki elhagyja a férjét, vagy vele marad? Szerintem mindenkinek igaza van, aki természete szerint cselekszik, őszintén és meggyőződésből. De vajjon *kinek van joga hozzá?*

Joga van mindenkinek, aki *megundorodik* egy nem tisztességes ember életmódjától, pénzkeresésétől vagy er-

kölcsseitől és annál inkább, annál több joga, minél inkább veszélyeztetve látja a példa és befolyás által gyermekeinek jövőjét. Ilyenkor legszentebb kötelessége az asszonynak férjét elhagyni, a törvény oltalmát igénybe venni, hogy elválhasson, hogy gyermekeit neki ítéljék, hogy az elhagyott férj körülményeihez képest pénzsegélyben részesítse az őt elhagyó asszonyt és gyermekeit. Az asszony vegye magára teljesen a nevelés gondját és saját energiájával, feddhetetlen becsületességével szolgáljon olyan példával a gyermekeinek, hogy azoknak ne legyen kedvük az apjukat követni. Fogadja *A Hét* szerkesztősége elismerésem az érdekes polemia rendezéseért; ez a nálunk új, de külföldön meghonosodott divat az emberek szellemi szintjét emelni van hivatva.

Fröhlichné Mórincz Paula.

*

Tévednek az urak, ha azt hiszik, hogy a beérkező válaszoktól okosabbak lesznek, mert mi asszonyok, ha irunk, többnyire *gondolkodunk*, ellenben ha cselekszünk — pláne olyat, amiről most szó van, *nem érünk rá gondolkodni* és bizony akkor nem *esziünk* szerint, hanem *érzelmeink* parancsára cselekszünk. Eszerint írásbeli véleményünk nem tükrözi vissza az igazi választ a felvetett kérdésre, azért is én *hallgatok* és bevárom, hogy hányan cselekszenek úgy — amint *irnak*.

(Szeged.)

S. M.-né.

*

Lädy egy jól megtermett, barnafoltos, hosszúfülű, okoszemű vizsla, négy kölykét. fölnevelte; budoárja a lóistálló, időszak, amidőn a levél hull a fájáról, de a nap még melegen süt, mégis »szébb s jobb hazába vándorol a gólya s fecske madár«. Végre három fiát elosztogatták, jóbarátok s családtagok között. Maradt még egy kölyke s most anyai szíve minden szeretetét erre pazarolta. Öröm volt látni, mint ugráltak s játszottak együtt. De szegény Lädy nem sokáig volt boldog, mert miként Francz Moor Schiller kissé elavult darabjában, ő is fölöslegessé vált, — megtette kötelességét s mehetett. Elvitték messze, messze mértföldekre, más pusztára. És bár ott etették, minden jóval tartották, sőt meg is kötözték, mégis, visszazökött kölykéhez, régi helyére. Husz fokos hidegben, dideregve, éhezve — s ismét ugráltak együtt boldogan. Ez az eset négyszer megismétlődött, míg ötödször szegény Lädy a kutyapeczérhez került. Ott fölmagasztalták. Megszabadult minden földi kintől s bőrét már szépen ki is dolgozták. A régi világban nemesi oklevél lett volna belőle, a mai prózái világban csak keztyű, vagy paktáska, biztosan nem tudom. Csak egy a bizonyos, hogy ebből a megtörtént meséből két erkölcsi tanulság tűnik szemünk elé: — hogy először nem minden anyai szeretet talál kellő méltatásra. Másodszer: — bár szegény Lädy csak egy ok-talan állat volt, mégis hüebben szerette kölykét, mint az a főrangú asszony, ki egy nyelvmesterért, elhagyta gyermekeit.

(Kaposvár.)

Özv. Bogyay Kálmánné.

Nem akartam hozzászólni a kérdéshez, nem akartam bánatommal a nyilvánosság elé lépni, mert a fájdalom nem arra való, hogy mutogassuk. De most, hogy olvastam a »Hét«-ben azt a sok igazságtalan feleletet, nem tudom megállni, hogy hozzá ne szóljak én is!

Én a lelkem mélyén érzem az igazi elfogadható okot, hogy milyen esetben hagyhatja el egy asszony az urát.

Hagyja el a nő a férjét: ha az durva, nyers modoru, minden ok nélkül bántalmazza, szóval és tettel folyton bántja; ha a férfi irigy, rossz természete a nő lelkét is érzékenyen érinti s azt megméltelyezi.

Hagyja el a nő a férjét: ha abban nincs a jó érzésnek még a szikrája sem, ha az nem ismeri a jó s szép iránt való nemes érzést. Sőt nem restel minden eszközt fölhasználni, hogy kiöljön nejből is minden szép iránt való nemes érzést, így megölve ennek lelkét, meggyűlölteti vele az életet, elveszi munkakedvét s megsemmisíti a nő minden önállóságát. Az ilyen férfi mellől, ha idejében nem menekül, végre is testben-lelekben megtörve, minden akarattól megfosztva él! Egy asszonynak az a legfájdalmasabb, mikor egy férfi, akihez mindig jó volt, így megsemmisíti. És mégis! Nekem ha csak egy gyermekem volna is, még ezt a bánásmódot is a legnagyobb megadással tűrném.

(Kassa.)

Egy kassai asszony.

*

A kérdés nagy, de válaszom rövid. Azon órában, melyben meg tudnám *csalni* az uramat, el is hagynám őt és egyetlen gyermekemet. De *megcsalni* nem tudnám.

(Duna-Földvár.)

Borovitz Józsefné.

*

Hosszu, kinteljes évek tanítottak meg arra, hogy az asszonyoknál a szerelmet nem pótolhatja semmi! Sem vagyon, mely jólétet biztosít számukra, sem hírnév, mely híruságukat elégíti ki. A napnak minden órájában siratom azt a percet, melyben elég gyöngye voltam, családom befolyásának engedve, szerelmemről lemondani s nem követni a férfit, kit imádtam és aki viszonzszeretett!

Évekig nem találkoztunk és most, midőn a véletlen hosszu idő után összehozott, az elfojtott szerelem lángja még hatalmasabban lobogott fel bennünk, mint valaha! Teheti-e aztán asszony ilyen szenvedélyvel boldoggá férjét, még ha az a legjobb ember is a világon?! Ez így van velem is, mert az uramnál gyöngédebb férjet elképzelni sem lehet, elhalmoz mindennel, ami más asszonyt boldoggá tenne, nekem csak fájdalmat okoz. És előttem van egy sivár élet, telve keserűséggel. Éppen azért mondom: »egy nő se habozzon soha, midőn szerelméről van szó és inkább hagyja el férjét, kivel együtt élnie szerelem nélkül ugyis csak lelki kín és gyötrelme, mint hogy három életet tegyen kietlenné.«

De erről csak addig lehet szó, míg gyermekei nincsenek, mert az anya kötelességei előbbre teendők a hitvesi kötelességnél is. S különben is a gyermekek, ezek az édes kis angyalok erőt és vigaszt nyujtanak, hogy elvesztett szerelmünket sirathassuk!

Egy régi olvasónő.

*

No, maguk igazán gonosz emberek! Mi derék család-anyák és jó feleségek (akik még sohasem szöktünk el az urainktól és gyermekeinktől, mert a többiek úgy sem felelnek maguknak,) egészen nyugodtan aludtunk, ettünk, főztünk, mérgelődöttünk a cseléddel, imádtuk és ápoltuk a gyerekeinket, traccsoltunk legjobb barátainkról, most hirtelen kénytelenek vagyunk gondolkozni — és már ez is bűn — hogy milyen volna, ha mi mindézt itt hagynók?

Theoriában mindannyian lehetetlennek tartjuk, de praksisban, ugyan kérem adjanak alkalmat és ne kérdezzék az embert! — Különben egyelőre semmi szín alatt sem teszem meg ezt a szivességet az uramnak.

Olga.

*

Az asszony, ha látja, hogy férje szereti, gyengéd és jó hozzá, minden áldozatra képes; de durvaságot női szív nem képes eltűrni, tehát ha asszony férjét elhagyja, csak a férj az oka.

(Budapest.)

Polatschek Cornélia.

Gróf Zichy Jenő.

Ennek a hétnek határozottan ő a hőse. Megtette magát Magyarország mintaképének, mikor a katonai javaslatok ellen szónokolván, kilépett a szabadelvű-pártból. Nem először tette és ez vigasztaló, mert nem is utoljára tette. A nemes grófban ugyanis igen erős az önállóság és szereti ezt érezni. Már pedig a szabadság és önállóság csak úgy érezhető, ha az ember váltogatja a helyét: hipp-hopp, ott legyek, ahol akarok.

Mintaképnek azonban még sem fogadnám el, mert könnyű neki, akinek a kilépése sokkal jelentősebb dolog a szabadelvű-pártnak, mint önének. De mit csináljanak azok, akiknek a kilépése nekik jelentősebb, mint a szabadelvű-pártnak? Független ur, aki a politikában is maeczenás. Ha ő pártolja a kormányt, akkor valóban pártolja. Mert neki mindegy, hogy kit pártol. Ez becsületes politikus, a menykőbe, már hogy ne volna az? Nem akar semmit, mert mindene megvan, ambíciói sincsenek, mert szereti a kényelmet és a jó életet: Sohse akart miniszter lenni, gyűlöli a hivatalos órákat, Mint képviselő kaphat hathavi szabadságot, mint miniszter soha. Aztán van neki egyéb hasznos tere a működésre: ott van az országos iparegyesület, melynek ő a lelke, noha az ipart mások csinálják. Tudományos könyveket ír utazásairól, de az utazásai alatt igen jól mulatott. Ami éppenséggel nem árt kéj-utazásai expedíciószerű jelentőségének. Bőkezű, szinte pazar az ajándékokban; egy egész muzeumot ajándékozott a magyar államnak, noha mind ez ideig ez a muzeum még az övé. Ellenben a bérkocsisok keservesen panaszkodnak, hogy akármennyi ideig viszik is a kegyelmes urat, soha se fizet többet egy forintnál.

De nehogy azt higgye valaki, hogy ironizálok. Ezek az apró és nagy, egymásnak ellentmondó vonások egy kedves, megvesztegető jellembe futnak össze. Nincs benne semmi bántó, még azt sem sebzí, akit megbánt. A paplan-pörnek és az őshazának egyaránt szimpatikus hőse ő. Elkényeztetett gyermeke óriási vagyonának és aggregénységének, szeszélyes, nem elbizakodottságból, hanem természeténél fogva, egy milliomos bohém, aki félkezével szórja a bankókat, másik kezével meg összekapartja a garasokat. És nincs benne semmi hamisság. Frázisokat nem hallott tőle senki, egy ur, aki vagyonával megszerezte magának a természete szerint való élet szabadságát.

Kuruczodása a véderőtörvénnyel szemben mindenkinek nagy dolog, csak neki nem. Nem von le értékből semmit, hogy semmijébe se került, míg másnak ugyanez a lépés nagyon nagy áldozat volna. De viszont az se került volna semmijébe, ha nem kuruczodik. Ennek a vitának mások az exponált hősei, Zichy Jenőtől nem kérte volna számon senki az elveit, mert tudjuk róla, hogy ilyen gazdag embernek több elve van, mint a

szegény embernek. De ha sok ilyen politikust nem kívánunk is az országnak, sok ilyen nábobot és olyan érdekesen élő egyéniséget, mint az övé, igenis óhajtva óhajtunk. Megérdemli az egyetemi ifjuság ünneplését, a fáklyás-menetét is. Kevés ember, aki az ifjuság barátja, egyszersmind barátja a muszka cázáknak.

—x.

Krónika III.

Az olasz márk.

Családomban sok az ő és
Őseim közt sok a hős és
Czímerem tisztán ragyog...
Én olasz márk vagyok.

Elsőrangú olasz márk,
Olaszabb, mint más akármely,
Rangom, címeim nagyok,
Én olasz márk vagyok.

Dicső rang a márk rangja,
Többen vagyunk, mint a hangya,
Ámde pénzünk elfogyott,
Én olasz márk vagyok.

Pénz nekül, de büszke ranggal,
Majd úgy éltem, mint egy angyal,
Kocsin jártam, nem gyalog,
Én olasz márk vagyok.

Itália ege kéklő,
De a sorsom, haj sötétlő,
Bubánatra van nagy ok...
Én olasz márk vagyok.

Mivel ellenünk a kormány,
Rangom eltörli mogorván,
Engem puczerán hagyott,
Én olasz márk vagyok.

Velem együtt más kétszázét,
Sohse volt ily szörnyű gyász még,
Keresztények sirjatok,
Én olasz márk vagyok.

Ilyet nem látott e század,
Lefokoztak kétfő-század,
Szegénységet és gazdagot,
Én olasz márk vagyok.

Munka nélkül, csöndbe tétlen,
Valahogyan csak megéltem,
Pumpolgattam itt vagy ott,
Én olasz márk vagyok.

Hiteleztek a rangomra,
Adtam írást is pro forma...
Uzsorások várjatok,
Én olasz márk vagyok.

De most nincs se pénz, se posztó,
Mert a rangomból kifoszt, óh!
Kormányunk s a ronda jog...
Én olasz márk vagyok.

Mindenfelé jól ismernek,
De rang nélkül, hogy éljek meg?
Éhen halok, megfagyok...
Én olasz márkí vagyok.

Itália székgyenszemre
Koldusbotot nyom kezembe,
Istentelen állapot!
Én olasz márkí vagyok.

Rangom volt a mesterségem,
Abbul éltem békességben,
Rugtak rajtam most nagyot —
Én olasz márkí vagyok.

Kenyeremet elvették,
Hát ez istenuccse vétek,
De azért én maradok
Ami voltam és vagyok!

Inebus.

INNEN-ONNAN.

+ **A régi ház.** A régi Háznál, a melyből, a mióta elvesztette a nagy H-ját, egyszerűen régi ház lett, szó esett a héten az új palotában, a melyet rettenetesen le kellett gyaláznai előbb, hogy Háznak szokhassák meg a képviselő urak. A rövid vitában, a melynek az adhatott különös kedvességet a törvényhozó urak előtt, hogy olyasmivel foglalkoztak benne, a mihez már semmi közük sincs, mert az az épület már nem az övék, egy képviselő ur vehemens kegyelettel tiltakozott az ellen, hogy azt a régi házat — profánus czélokra használják. Akadhatnak, akik mosolyognak ezen a tiltakozáson; de ezek rosszul fogták föl és maliciózan értelmezték az óvás intencióját. A ki helyesen értelmezi a tiltakozás forrását, a gondolatot, amelyből fakadt, igazat kell, hogy adjon a képviselő urnak. Abból a házból csakugyan a legillendőbb volna templomot csinálni, a melyben reggeltől estig szórócsuhás papok imádkozzanak mezitláb és folyvást lobogjon az engesztelő tűz áldozati lángja... Ámbár: hiszen maga az a szegény épület nem is tehet róla...

= **Egy szoborról.** A Habsburg-ház legmagyarabb hercege, néhai Rudolf trónörökös, szobrot kap. Az emlékezet nem haladhat finomabb uton, mint azon, amely a kapuczinusok bécsi sirboltjába visz. Ennek a kriptának egy nemzeti és művészi érzésű halottja fog kőben újjászületni a városliget virágágyai között. **Molnár** Viktor miniszteri tanácsos artisztikus sugallatainak egyike vetette föl ezt az eszmét az Uránia tudományos egyletben. Az ő magasrendű kultur-munkásságába ezzel egy kiválóan hangulatos aktus vegyül. Magát az emlékművet pedig már mostan — mielőtt még lerakták volna csak az első követ is — meleg gondolatok veszik körül.

△ **Adósság.** A tettes főváros is úgy találta, hogy az adósság török átok, mely különösen azokat sújtja, akik csinálják. S mivel tisztviselői anyagi helyzetét melegen a szíven viseli, hát kiadta a rendeletet, hogy mindenki, a kinek a hivatala kedves, egy év leforgása alatt fizesse ki az adósságait. A tettes főváros az uristen nyelvében beszélt: ne legyen adósság! Hogy mit gondolt a negatív teremő szó kimondásánál, azt a jó isten tudja, csak most, mikor a határidő letelt, ocsudik föl almából, látván, hogy az adósság erősebb a legszigorubb rendeletnél s még a hivatalvesztés veszedelme sem ad pénzt

azoknak, akiknek nincsen. Beszélnek ugyan három-négy emberről, aki csakugyan kifizette adósságait, de ezek, mivel nem loptak, csak kölcsön útján juthattak az adósságmentesség menyországaiba. Most a tettes főváros mást gondolt. Mivel egész tisztikarát nem csaphatja el, hát egy pénztintézzel tárgyal, amely az eladósodott tisztviselők adósságait rendezze. Ez már beszéd! Az adósságot nem kiirtani, hanem rendezni, szabályozni kell. Mindenki, aki adós, konvertálja az adósságát hivatalos adósságá. A tettes tanácsból, az adósság ellenségéből, hitelszerző lett. Maga fogja zsírálni a váltókat, maga fogja törleszteni, szóval: a főváros tisztviselőinek nemcsak apja, anyja, hanem bankárja is lesz. Ezen már kapnak a szegény tisztviselők, mert van köztük sok gyámoltalan ember, aki eddig sehogysem tudott hitelhez jutni, most végre ők is csinálhatnak adósságot.

* * *

+ **Főherceg és cukrászleány.** A szenzáció erejével, de határozottan kellemesen és megnyugtatólag hatott a — czáfolat, hogy a főherceg nem veszi el a cukrászleányt. A jó isten éltesse, segítse és gyámolítsa a *Szív Jogát*, de ez a jog az utóbbi időkben már úgy viselkedett, hogy az ember már nem meri kis betűvel írni a nevét. A cukrász és műénekes kisasszonyok már jóformán nem is fogadták a fiatal emberek köszöntését, ha csak nem tudták igazolni, hogy áruhában járó főhercegek, valamint, hogy a polgári kisasszonyok se számíthattak többé rá, hogy a második négyesre olyan tánczosok akadjan, aki legalább is nyelvmester. Kezdett belenyomulni a közudatba, hogy igazán, híven, megbízhatóan és minden áldozatra készen szeretni csak főherceg tud és azóta a cukrász-kisasszonyok azzal az izgalmas, de kellemes tudattal kezelték a kolmizóvasat, hogy mind egy-egy főherceg szívét fodorítja bele szép, hullámos fűrtjeibe. A demokrata érzés kezdte szörnyen arisztokratává tenni a demokraták érzéseit. Ezért volt jó megtudni, hogy a főherceg nem veszi el a cukrászkisasszonyt, a mi nagyon hasznos a főhercegnek és hasznos lehet a cukrászkisasszonyoknak is.

* * *

.. **Mommsen.** Egy apró rendőri hír nyomán közvetlenül az élet fényétől megvilágítva bukkanik eléünk Mommsen, az oroszslánsörényű öreg tudós. Azaz: az oroszslánsörény már nincs, róla ne essék szó: a fűrtök elégték, mint egy rossz cigarettá. Éppen ez a baleset okozta, hogy Mommsen neve végigszaladt a telegráfdrótokon. Az öreg ur este valami könyvet keresett. Nagy a könyvtára, de kevés a szolgája, következképp maga mászott fel a létrára. Még ez se olyan különös, de hogy Mommsennek se gázvilágítása, se elektromos lámpája nincs, az már furcsa. De így van, s így a tudós viaszkgyertyával kezében mászott föl a lajtorjára. Amint felkuszott, a gyertyaláng egyet lobbant s belekapott a sörénybe, amely pillanat alatt hamuvá lett. Ez apró történet háttéré élénk perspektívába nyílik. Látjuk a nagy tudós egyszerűségét, buzgalmát, tudománya türelmetlenségét és ifjuságát, amely nemcsak a munkáiban, a mozdulataiban is ott virít. Ugyan melyik tudós az, aki nyolczvanhat éves korában létrákon mászkál s nem az asszistense lábával, sőt a fejével is dolgozik? Vagy melyik tudós az, akinek ma nincs modern boudoirja, rugóra forgó könyvesszekrénye, villamos világítása és tökéletes kiszolgálása? Az öreg Mommsen egyedül áll puritánságával s egyedül a szerénységével s szegénységével. A többi tudós más létrákon mászkál és más célzt ér el, mint hogy a haja elégjen.

* * *

Č. **A kitorölt Giron.** Mr. Giront, az ékesen turbékoló nyelvmestert kitorölték a drezdai egyetem hallgatói sorából, mert nem fizette le a tandíjat. Hasonló körülmények között igen, de hasonló körülmények kíséretében még nem igen röpönt ki diák

az Alma Mater szárnyai alól. A nagy koncepcziójú diák bizonyára nem azért maradt adós a tandíjjal, mert nem volt pénze, hiszen jó kis állásban volt, most már nyilvánvaló, hogy még jobban, mint a hogy általában gondolták. Szórakozottság volt az egész, ez a tulajdonság ősi jussa a szerelmeseknek, még ha a szórakozottságuk természete kisebb rangú is, mint a milyen ennek a fiatal nyelvmesternek jutott. Sok bokros és sürgős teendője között bizony nagyon könnyen megfélemlíthetett a drezdai egyetem questurájáról. Lehet azonban, hogy a mi a kimaradását eredményezte, nem is feledékenység volt, hanem a dolgok mérlegelése nyomán leszűrődött meggyőződés. Mi keresni és tanulni valója lehet e nagytehetségű ifjú filologusnak az egyetemen? A mit ő produkált, meg nem cselekedte még a világ egyetlen egyetemi professzora sem. Hát ő járjon ezekhez iskolába?

* * *

•. **Janka.** Az egykori Neugebohren-féle üzlet, amely elkerülve a Kigýó-térről csak vegetált, feloszlóban van s vele együtt eltűnik Budapestről az utolsó töpörtyüs pogácsa. A hetvenes évek egy típusa vész el benne s egy csapással az utolsó vidéki vonás a világvárosból. A Neugebohren-féle üzletet mindenki ősmerte s nemkülönben Jankát, aki örök vigan s örök pozsgásan árulta a dióspatkókat és égetett csukorkákat. Az elegáns fiatalság, akiket az akkori nyelv arszlánoknak nevezett, itt találkozott délben s beszélte meg a város pletykáit. A töpörtyüs pogácsáknak akkoriban olyanfajta jelentősége volt, mint ma egy vernissage-nek vagy színházi foyernak, ahol a város minden részének véleménye összefut s valami közhangulatfélében jegeczesedik ki. Itt eszeltek ki partie-kat, intéztek el lovagiasügyeket, inszcenáltak jelöléseket, lance-íroztaak szép lányokat, írtak alá váltókat, szóval minden árnyalat kielégült a pogácsák között. Sajnos, azóta változott a világ. A pletykák terjesztésére külön férfi és női klubok és jourok épültek, a lovagiasügyek átsiettek a vivótermekbe, a váltók aláírása pedig önálló irodalomná fejlődött. Az erek szétszaladtak s a szegény Jankából elhagyott étappe lett, a viruló divat egy áldozata. Pogácsái közt egyedül maradt s nem értette, hogy történhetett mindez? Egy ideig csodálkozott s most bezárja üzletét. Ugy lehet, hogy akinek eddig csak süteménye volt, most kenyere se lesz.

* * *

•. **Az okos lovak.** A *Különfélék* című tudományos szecskába előnyösen illeszkedik bele az alábbi történet, amely a lóról és az emberről szól. Az eset a következő. Egy furgonos kocsis elment három kis gyerek holttestét. Átvette őket, berakta a fekete szekérbe s aztán vigan nekirivágott a keresztúri temetőnek. Mielőtt azonban a lakatlan vidékekre ért volna, bepálírozott; a halállal foglalkozó embereknek szükségük van szíverősítőre. Ám az adag oly erős volt, hogy a kocsis egészen elgyengült tőle, következésképp, amint a kocsi egyet fordult, a kormányzó kézből kihullt a gyeplő s a legény lebukott a sárba. Itt kezdődik a lovak története. Nyugodtan, szomorú hivatásuk tudatában ballagtak tovább a temetőig s ott a kapunál megálltak. Öt perczig szokott tartani, míg a kocsis becsönget, míg a halottas szolgák jönnek és a koporsókat átvesszik. Ezuttal azonban nem csöngetett senki, s így nem is jött senki a hulláért. Mikor az öt percz letelt, a lovak, úgy sejtve, hogy az aktus befejeződött, tovább ügettek, még pedig Kőbánya felé; erre szokott a kocsis hazatérni. Mikor a várhoz értek, megint megálltak, mert a kocsisnak itt vámot kellett fizetni. Miután azonban legény nem ült a bakon, a finánczok megfogták a lovakat, bevitték egy közeli istállóba, s aztán szóltak a rendőrnek, hogy keresse meg az elmaradt kocsis. A történet ezzel véget ér, tanulsága világos. A kocsisat kell a rudhoz fogni, a lovat a bakra ültetni, s akkor nem fog meg-

történni, hogy a holttestek eltévedjenek. Hogy ki méltóbb rá, hogy a bakon foglaljon helyet, amugy se kell fejtegetni. Nem csoda, ha sok intézmény előre megsejtette a históriát s régen lovakat ültetett magas állásaiba.

* * *

• **Az élet.** Szilágyi Juliska, így írják a szegedi ujságok, nem akar bemenni a szegények házába, mert az a babonája, hogy ha odamegy, nemsokára meghal. Szilágyi Juliska most százöt esztendő, hajadon és nyomorog, amióta él. Soha nem ismerte se a gazdagságot, se a jólétet, se a boldogságot. Sohase volt se férje, se gyereke, minden szeretet már rég idegen tőle, sohase érezte se a szerelem tüzeit, se a hitvesség melegét, se az anyaság örömet, szüleje, testvére mind rég halott már. Ami kötelék valaha emberhez fűzte, mind inkább huzná a sirba, mint az élethez, ő mégis csak egytől fél, attól, hogy meghal, mert csak egy a kívánsága, az, hogy éljen. E föld hátán sok száz millió ember, fiatal, friss vérű, az övéből könnyebb életű, eszes, művelt sőt bölcs egyebet se csinál, csak keresi az élet *tartalmát*, töpreng, tépelődik és kétségbeesik rajta: mi legyen ez? Ez a meddő, koldus és reszkető vén leány minden okoskodás nélkül megadja rá az öntudatlan, de igaz választ. Az élet tartalma, amit keresünk, a mihez jogunkat érezzük, féljük és évényesíteni akarjuk, — maga az élet. Az, hogy lélegzetet vehetünk, hogy láthatjuk a napot, hogy szenvedhetünk, sirhatunk, szólhatunk, szóval, hogy vagyunk: ez és semmi más. Az egyetlen, amit az ember mindig akar, az, hogy ne haljon meg; ez minden törekvésünk valóságos, bár többé-kevésbé rejtetegetett alapja, a hazugságunké és a tagadásunké csakugy, mint a kétségbeesésünké és a hitünké.

SZINHÁZ.

Lady Windermere legyezője.

Színmű 4 felvonásban. Írta Oscar Wilde. Fordította Moly Tamás.
A Nemzeti Színház péntek esti bemutatója.

Ez a darab igen rosszul járna, ha nem volna róla egyéb adatunk, mint saját maga. Szindarabnál az ember elsősorban a cselekményt tartja szemmel, aztán pedig a megcsinálását — ám ez a cselekmény banális, a megcsinálása pedig nehézkes. Volt egyszer egy asszony, aki két esztendei házasság után megszökött az urától, árván hagyva hat hónapos kis leányát. Ezzel a kis lyánnyal huszonkét év múlva majdnem megismétlődik ugyanaz a história, mert az anyja, akiről mindenki azt hiszi, hogy meghalt, valójában él, rossz fajtájú kalandornő, s míg ő azzal zsarolja Lord Windermert, a leánya urát, hogy különben fölfed mindent, viszont a leánya azt hiszi, hogy az ura megcsalja őt e kalandornővel, s kétségbeesésében két esztendei házasság után szökni akar, árván hagyván hat hónapos kis fiát. A kalandornőben azonban megszólal az anyja; még mielőtt a szökést észrevették volna, kicsempézi lady Windermert a Lord Darlington legénylakásáról, akinek karjába akarta ez magát vetni, de ez csak úgy sikerül, ha magára veszi a látszatot, mintha ő volna a Lord Darlington kedvese. Hogy ez a mese legalább Eche-garay-as lehessen, az kellene, hogy a kalandornő áldozata hiábavaló legyen, s a Lady Windermere mégis tönkremenjen; hogy francia legyen, az kellene, hogy a lady ne fogadja el anyjának önfeláldozását, maga leplezze le magát és nagy küzdelmek után sikerüljön bebizonyítania ártatlanságát. Így, ahogy Wilde csinálja meg: hogy a lady

ballépési kísérletéből semmisem következik, magáról való megelégedése örök titok marad, s az egész affairéért csak egy kis ijedtséggel fizet s hosszú erkölcsi tanítások meghallgatásával: ez a bátoratlan félbenmaradtság, ez az ötven perczenre való kiegyezés tipikusan angol, vagyis angol társadalmi szindarabról lévén szó: ügyefogyott s komolyan nem vehető.

Szerencsére azonban e darabról egyebet is tudunk, mint ami benne foglaltatik. Tudjuk, nevezetesen, hogy Oscar Wilde írta, akinek egyéb munkáit is, vagy legalább is írói arcképét ismerjük, s mikor ennek egyes vonásait e darabjában is felismerjük, ezzel, ha kívülről is, bizonyos érdekesség jut bele. Tudjuk, hogy Wilde stilista volt és formaimádó, kinél a cselekmény mindég csak kifogás volt arra, hogy elmés paradoxonjait, kihegyezett ellentéteit, gunyos felsősségét s állandó elégedetlenségét legyen mibe beleépítenie. Ez aztán elnézővé tesz az iránt, hogy a meseje banális, s az emberei nem emberek, csak médiumok arra, hogy Oscar Wilde paradoxonokat mondhasson vagy ellentéteket konstruálhasson. Tudjuk, továbbá, hogy Wilde alapjában angol volt, kit az ő elméssége és társasági érdeklődése bármennyire vonzott is a francziasághoz s a formakultuszhoz, a technika mechanikus mesterségére éppoly képtelen volt, mint, hogy a legnagyobbakat mondjuk, akár Byron, akár Shakespeare — s ez elnézővé tesz bennünket a megcsinálás nehézsége iránt. Egyet-mást azonban így sem nézhetünk el. Nem, elsőbb is, azt, hogy az ő elmés mondásai, hiányozván mögülök egy jó cselekmény és erős technika szerves összefoglalója, ilyen leltárszerű csomóban fárasztóak és hatástalanok, mint egy adomagyűjtemény; hogy, másodszor, e jó mondások, nem lévén bennük formai meglepősségnél egyéb, belső igazság híján javarészt értéktelenek; s hogy végre, ez a szerencsétlenségéről és szenvedélyeiről híres író bármennyit is operál szenvedélyekkel s ezek festésével, sehol az olvasóját fölmelegíteni nem tudja, sehol nem éri el azt, ami egyetlen létjogosultsága volna: hogy átsugallja az olvasóba a szenvedély vagy az örület mámorát — alkalmasint azért, mert ő maga lehetett igen raffinált, vagy akár perverz ember is, de szíve, érzése, heve, örülete nem igen lehetett. Nem sokkal több egy érdekes intellektualitásnál, melyet az ember tudomásul vesz, de nem foglalkozik vele, s nem háborítja éjszakáit, mint Baudelaire vagy Verlaine.

A szép kiállításból s a gyenge előadásból kimagaslott a *Jászai* Mari kalandornője, mely méltán sorakozik az ő orgonaregiszterében az *Idegen Nő* s a *Létért való küzdelem* rokon alakjaihoz. Új jelenség volt — eddig csak néma szerepben láttuk — *Paulay* Erzsike. Fiatal kis bestiát kellett adnia, ki karmait egyelőre a lyányosságba huzza be — s ez a kisasszonynak megdöbbentően sikerült.

Pp.

Az idősb Coquelin játszott nálunk a héten. Minek tagadnánk, az öregedő művészekkel szemben egy kis elfogultság él bennünk. Gyanakszunk, mintha az utjokon végigzengő tapssal az alkonyat csöndjét szeretnék elriasztani, s miközben busásan hagyjuk őket duskálni az ünneptetésben, egy kissé megdézsmáljuk a koszorúikat. Ilyes előítélettel mentünk kedden a Vigszínházba s Tartuffe nem forgatott ki ebből az elfogultságból. Valami elegikus lehangoltság bizsergett végig rajtunk, mialatt szomszédaink a látcsövek alól szaporán sugdosták egymásnak: »Ah, hát még régen milyen lehetett!« — Régen, mikor arcza még nem szélesült el, vonásai nem málltak széjjel, szemeire nem szótt fátylat a hatvanadik esztendő s törődöttségét nem kellett finom művészi cselfogásokkal takargatnia; régen, amikor még nem esett nehezére a fürgeség, mikor maga is mulatott Mascarille-on, s bírálat helyett essayket irtak róla a kritikusok. Ma már a kor ránehezedett

Coquelinre, s napról-napra könnyedén kifősztoogatja abból, amit éveken át lassan adott meg neki. Coquelin elég okos ahhoz, hogy maga is érezze a korát; azért adott csupa »jóléti« szerepeket, amiknek nagy fáradság nélkül is biztos a sikerük. Művészi mérséklete, mely a részletekben ugyan néha cserbenhagyja, egyrészt egyenesen öregségéből sarjad. Ezen a mérsékleten s a korhű costumeökön kívül egyébben hiába kerestük a híres Molière-stilust, amelynek ő az atyamestere. Hogy minden szék részsut hátalljon a falnak s a sugó felé nézzen, hogy a szoba közepén egy két karszék ögyelegjen magára, hogy a színészek mindig állva beszéljenek s ne igen forduljanak oldalvást, háttal meg éppen soha, mintha most is ott ülne az udvar és a nemesség a szinpad két sarkán: ennyi, ami szemünkbe tűnt, de az ilyesmihez Molière-stilus nélkül is hozzászoktatott esetlenségből a Nemzeti Színház. A játékban még kevesebb volt a stilus, mert Coquelin éppen olyan gyatra társulattal nézett el hozzánk, mint az olaszok szoktak. Ő maga jócskán elűtő volt a két nagyobb Molière-szerepben: Tartuffe-ben csupa mérséklet, hideg nyugalom, Harpagonban mozgékony, szemfüles öreg. Kétségtelenül ennek a detail-munkájában volt a legnagyobb. Tartuffe-öt nem tette egészen elevenné, nem szőtte be alakításával az alak belső hézagait, nem tudta feledtetni, hogy az álszenteskedő barát alakja inkább külső, mint belső pszichológiával van rajzolva; az ő lelkébe nem igen látunk be, a színésznek inkább azt kell játszania, amit róla mások mondanak. Mascarille-ban friss volt, s a szolgál szemtelenségében bájos és kacagtató, de ez aligha az a darab, amelyben megismerni vágyunk egy mestert, aki beleírta nevét a művelődéstörténetbe. Mint minden alakjában, a Mascarille nyersesége alatt is izlés és művészi mérséklet lappang; ezekből szövi ki Coquelin a Molière-stilust. E stilus finomságai mellett Coquelinnek ez a leg-szembeötlőbb fogyatkozása, hogy csak a nevelés iránt nyitja meg a szemünket; csak Noel szerepében nyitott előttünk más perspektívát is, amiért hálás volt egész közönsége. A hagyományos stiltól menten játszotta Augier Poirierjét, mégis a régi volt itt is, s arra bukkantunk rá ez alak láttára, hogy az ő Molière-stilusa tulajdonképpen Coquelin-stilus, s az a gyanu éledez bennünk, hogy e Molière-stilus világhírének alapját ugyanaz a nagy, erős és következetes chauvinismus vetette meg, amely oly szakadatlan kitartással erőlködik azon, hogy Molière-t egészen Shakspeare mellé emelje. Coquelinnek lelke szerint már kevés köze van akármelyik szerepéhez, a rutinja viszi; hanglejtést, arczjátékot, mozdulatokat átvisz egyik szerepéből a másikba. Legfőbb ereje a hangjában van, az olyan tiszta, mint valami ezüst harang szava, s hajlékony, mint a damaszk-penge. Csupa fény, szín és melegség, mintha napsugarak kergetnék benne egymást. Tartuffe kenetes, száraz hangjával egy estve szólaltatta meg Mascarille affectált sápgását, a Poirier ur édeskés zsémbelődése után megmutatta a Harpagon szikár, éles hangját. A szó megéled az ajkán, a verseket csodálatosan tagolja, s beszéd dolgában biztosan ő az első franczia. Ha arcza is annyira engedelmeskednék neki, mint hangja, s mértékletessége és gazdasága ott sem hagyta volna cserben, talán első művésze volna a világnak. Elragadtatásunk így nem volt akkora, aminőt ő várt s amilyennel mi előre kecsegtettük magunkat; mégis maradandó tanulságokat hagyott itt cserébe elhangzott tapsainkért, s mi azzal a tisztelettel nézünk utána, amely megilleti azokat, akik a magok korában valamit alkottak.

v. g.

Leányok és legények. Minden irodalmi iskola megteremtí a maga műkedvelőit. Sőt éppen ezek a dilettánsok merülnek el legtöbb kéjjel abban az áramlatban, amely véletlenül napirenden van. Ma ugyanolyan mohósággal turják a pinzelakást, mint annakelőtte az élet nyájasabb völgyeit. Erős

aláfestésükkel és »tonus«-hajszájukkal utóbb megmerevitenek egy-egy irodalmi irányt, végül le is járatták. Jön egy új módor és ezzel a műkedvelő író akaratlanul is elevenséget visz a literatúrák vérkeringésébe. Nagy és kétségtelen érdemük ez a félíróknak. Dörmann Félix azonban, akinek munkáját pénteken bemutatták a Magyar Színházban, úgy látszik, művészember. Jó elme és jó toll. Szeme az életnek egy iszap-részletén nyugszik, de látása és beszéde tárgyú, világos, és egyáltalán nem keserű. Az előadásnak is volt néhány szerencsés hangja, a fordítás pedig Gergely István friss írói véralkatától kapott szint.

IRODALOM.

A Művészet első évfolyama letelt s a fiatal folyóirat diadallal és haszonnal járta meg útját. Művészeti közlönynek nehéz sora van nálunk, ahol könyvek előfizetési ivét azzal szokás félretolni, hogy elég pénzt adnak újságra, a folyóiratokat meg azért nem járatták, mert nem okosabb-e azt a pénzt könyvekre adni. Így aztán se könyv, se lap nincs a háznál, hirlapot méltóságos urak is csak kávéházban olvasnak, könyvet sehol, a művészeti folyóiratról pedig egy esztendő alatt még azt sem érték rá megtudni, hogy van a világon. Lyka Károly a kiadóval együtt talán arra gondolt, hogy most, a mikor divatba jönnek nálunk a művészetek, s itt is ott is beszélnek rólok, talán elkél egy művészeti folyóirat, de alkalmasint nagy hirtelen be kellett látniuk, hogy még nekik kell a lappal népszerűsíteni a művészetet. Lyka Károly rajta is volt; művészi reproductiókat közölt a legjobb magyar képekről, cikkeket irt és íratott róluk, tisztázta a két nagy szoborpályázat ügyét, s az év végén lapjának első évfolyama úgy jelenik meg előttünk, mint a magyar Studio. Csakhogy sokszor felturják még addig a pesti utcák kövezetét a vízvezetékesek s a magyar stílus atyamestere sok dohányzacskóra való himzés-mintát rápingáltathat a pesti új házak falaira, a míg a magyar embert úgy fogják érdekelní a képek, szobrok, mint az angolt, vagy akár csak a kevésbbé izléses németet is. Kívánjuk Lyka Károlynak, hogy megérje ezt az időt s akkor olyan jól arasson, amilyen derekasan vet most.

KÖZGAZDASÁG.

A Pesti magyar kereskedelmi bank igazgatósága a közgyűlésnek indítványozni fogja, hogy úgy mint tavaly, ez idén is, az osztalékot részvényenként 140 koronában, azaz 14 százalékban állapítsa meg, továbbá úgy, mint az előző években 800.000 koronát a tartalékalap javadalmazására fordítson s a fenmaradó 668.981 K 63 fillér új számlára vitessék elő. Az indítványozott javadalmazás folytán a tartalékok, a nyugdíjalapot nem számítva, 27.200.000 K-ra fognak emelkedni.

A Salgótarjáni kőszénbánya részvénytársulat igazgatósági ülésében megvizsgálta és jóváhagyta a társulatnak 1902. évről szóló zárószámadásait. Az elmúlt év tiszta nyeresége az ennél a társulatnál megszokott tetemes leírások levonása után, az 1901. évből áthozott 277.902.58 koronával együtt 2.857.753.85 korona s az igazgatóság a február 26-ra egybehívandó közgyűlésnek javasolni fogja: hogy a kimutatott tiszta nyereségből az értékesítkenési alap gyarapítására 200.000 koronát, a tartalékalap gyarapítására 200.000 K-át juttasson, az alapszabályszerű igazgatósági és hivatalnoki jutaléokra 237.985.18 koronát fordítson, a forgalomban levő 64.000 részvény után részvényenként 30 koronát fizessen és 209.768.73 koronát írjon az 1903. év számlájára. Az igazgatóság a társulatnak két buzgó főhivatalnokát, Szekulesz Károly intézőt és Gömöri Béla főkönyvivőt cégvezetőkkül nevezte ki.

A Magyar Országos Központi Takarékpénztár igazgatósága megállapította a lefolyt 1902. üzletév mérlegét. A nyeresemény a megokolt leírások után 1.456.747 korona 43 fillér, a múlt évinél 8.220 K 01 fillérrel nagyobb. Az igazgatóság elhatározta, hogy a közgyűlést február hónap 21-ére hívja össze s eléje azt az indítványt terjeszti, hogy a tartalékok megfelelő gyarapítása mellett az osztalékszélvény, úgy mint a múlt évben, 77 koronával váltassék be.

Riviera. Mindig az újságírók indiszkrécziójáról panaszkodnak, holott a toll igazi gentleman a fotografáló készülékhez képest, mely orozva támad és legintimebb pillanataidnak árulója lesz. Orzás számba megy például a pillanatfelvétel, melyet egy porosz újságból átvesszünk. Egy érdekes párt ábrázol és a nő kétszeresen érdekes. A mentonei sétatérén történt az indiscretió, hol a fiatal párt nagyon észrevették. Giron ur, úgy látszik, sokkal elegánsabb alak, mint a német lapok festik. Mellette Lujza hercegnő jelentéktelennek látszik és formáin az ideiglenes formátlanság már nagyon észrevehető.

Baranya-Szent-Lőrincz. Hát az evoluczió — kutya? Egyébiránt Önnek teljesen igaza lehet. Üdvözlét.

Aranka. Szedtünk belőle. **Figyelmes olvasó.** Ilyen kalamitásokat kikerülni nem lehet.

Arad. Ami Párisban esemény, az nálunk is többnyire esemény számba megy, de ezuttal a hullámvérés még nem csapódott a mi partjainkhoz. A kézirat rendelkezésére áll.

P. Sándor. Már leköszölték mások.

Felölös szerkesztő és kiadótulajdonos: **KISS JÓZSEF.**

4%-os kamatozást meghaladó, adómentes tőkebefektetésre

ajánljuk a

Magyar helyiérdekű vasutak részv.-társ.

4%-os 105%-kal visszafizetendő KÖTVÉNYEIT

melyek, valamint az összes állampapírok és elsőrendű záloglevelek nálunk a napi árfolyamokon előnyösen vásárolhatók.

A vásárolt értékpapírok **megőrzését** átveszszük nyílt letétek alakjában, azonkívül e célra

Safe-deposit osztályunk

is rendelkezésre áll.

**A Pesti magyar kereskedelmi bank
váltóüzlete,**

Budapest, V., Dorottya-utca 1. sz.

A Hét Szakácskönyve.

Ára diszes kötésben 5 korona.

Kapható

minden könyvkereskedésben.
A HÉT kiadóhivatalában.
VIII., Röck Szilárd-u. 18.

MERCUR

Bank és Váltóüzlet
Részvény-Társaság.

BUDAPEST IV., Váci-utca 37.
SAJÁT HÁZ.

Ertékpapírok

vétele és eladása a napi
árfolyam szerint.

Kölcsönök

értékpapírokra a legelőnyösebb feltételek mellett.

Takarék
betétek:

4%

ASSZONYOK ÉS LEÁNYOK!

A női bajok nehézségei (hátfájás, testfájás, görcsök, fejfájás, rosszullet stb.) ellen

ajánlatos »AMASIRA« egy határozottan ártalmatlanul ható és kellemesen bevehető tea-keverék (poralakban). Orvosiilag melegen ajánlva. — Dr. med. M. Stuttgartban írja a többiek közt: »A belsőleg ajánlt gyógyteák közül, egy sereg kedvező tapasztalat alapján, egy újabb teavegyületnek adtam előnyt, amely »AMASIRA« név alatt van bevezetve és hatásában tényleg minden más teát felülmúl.« stb. — Dr. med. G. Berlinben jelentést tesz eredményeiről és többek közt ezt mondja: »S. A. kisasszony Köpenick asszonyánál: A gyenge alkotású, kissé halvány pácziens rosszullettről és hátfájásról panaszkodott a P kezdeténél, valamint néhány nappal azután. A negyedik csésze teánál elmúltak ezen nehézségek. Más okból történt utolsó látogatásánál augusztus 3-án, frissebbnek látszott, mint azelőtt. Életunsága elmúlt és most kettő helyett dolgozik.« stb. — J. asszony Stuttgartban közli: »Nem fogom elmulasztani minden felebarátnőmnak ezen kitünően ható készítményt a legmelegebben ajánlani.« stb. — A fenti, valamint minden egyéb elismerő irat eredeti példányai a gyárosnál betekintésül le vannak téve. — »AMASIRA« féldoboz 2, egész doboz 3 kor. (2—3 hónapig eltart!) Csupán A. Locher névalírással valódi!

Egyedüli gyáros: Andr. Locher, Pharmac. Laboratorium, Stuttgart. — Raktárak: Budapest: TÖRÖK J., Király-utca 12. — Pozsonyban: Dr. ADLER Salvator-gyógytárában, valamint Osztrák-Magyar monarchia minden nagyobb gyógytárában.

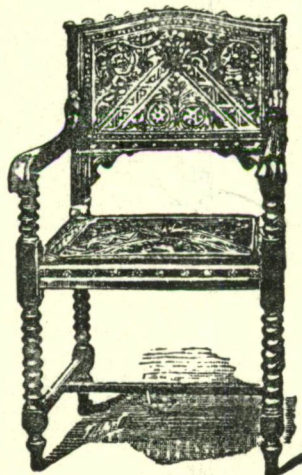
GMEHLING HERMANN

császári és királyi udvari szállító

bőr- és bőrbutor-gyára.

Rőrszékek, papirkosarak,
támlányok, kályha-ellen-
zők, mappák. Régi nád-
székek bőrrel bevonatnak.

BUDAPEST, VII., DAMJANICH-U. 6.

MAGYAR KIRÁLYI ÁLLAMVASUTAK.

A m. királyi államvasutaknál a kezelőnői állásokra, régebbi folyamodások folytán, előjegyzettek száma oly nagy, hogy ez állások aránylag csekély számánál fogva a beállítható szükséglet évekre fedezve van.

Mint hogy úgy kereskedelemügyi m. királyi minister ő nagyméltóságához, mint az államvasutak igazgatóságához folyamodások folyton nagy számmal érkeznek: kereskedelemügyi m. kir. minister ő nagyméltósága elrendelte, hogy mindaddig, míg a már előjegyzésben levő jelöltek elhelyezést nem nyernek, a kezelőnői állásokra beérkező folyamodványok minden érdemleges tárgyalás nélkül a folyamodóknak visszaadandók; ha pedig a már előjegyzett jelöltek elhelyezve lesznek, a további üresedések nyilvános pályázat útján töltsenek be.

Ily körülmények között az illetőknek saját érdekében van, hogy az előre látható céltalan kérvényezés költségétől és fáradságától magukat megkímélik.

Az igazgatóság.

Karcsu

lesz és egészségét ezáltal csak megerősíti, ha PILULES APOLLO-t használ. Ennek hatása a növényből nyert »Vesiculosine«-ben rejlik. Ezek, az orvosok által jónak talált pilulák karcsuvá teszik a termetet és nem hatnak kedvezőtlenül az egészségre, mint sok más készítmény. Nem hajtanak, hanem közvetlenül hatnak a táplálkozásra és a zsírsanyagsejtekre. A túlnagy elkövéredés gyógyításán kívül a PILULES APOLLO-k szabályozzák a test funkcióit, megifjítják az arcvonásokat és a testnek visszaadják a rugékonyságot és az erőt. Ez minden nő titka, ki karcsu és fiatal testalkatot akar. A PILULES APOLLO-k maguk mindkét nem számára, még a legkisebb természetűeknek is, kellemesek és nem ártanak az egészségre. A körülbelül két havi kezelést könnyen lehet követni és a tényleges eredmény állandóan megmarad. (Törvény védi.) Üvege utasítással 45 korona 45 fillér, bérmentesen, utánvétellel 45 korona 75 fillér. J. Ratié gyógyszerész, 5. Pás. Werdeau, Páris IX. — Egyedüli raktár Magyarország és Ausztria részére: TÖRÖK J. gyógyszerésznél Budapest, Király-utca 12.

Kérjenek dobozokat az »UNION DES FABRICANTS« pecsétjével.

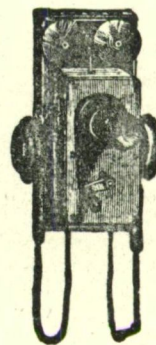
ESKÜVŐI ÉRTESÍTŐK SPOSNER V JÓZSEF-TÉR 14.

Deckert és Homolka

távtró-, távbeszélő-, villámhárító- és villamvilágítási berendezők

Gyár és iroda: VI., Izabella-utca 88. BUDAPESTEN Raktár: V., Dorottya-utca 8.

A magyar királyi államvasutak szállítói.

A hangosan szóló grafit-mikrofon

feltalálói és szabadalom tulajdonosai. Készít: telefonberendezéseket központtal v. körkapcsolással, elvállalja régi berendezéseknek s egyes készülékeknek alapos átalakítását, továbbá: villámhárítók, házi sürgönyök, tűz- és vízjelző berendezések készítése legjutányosabb árakon.

Telefon automatákkal kombinált váltóáramú önműködő berendezés jelzésadására vasutak számára.

Árjegyzékek, költségvetések ingyen és bérmentve.

AZ ORSZÁGOS NŐI GYORSIRÓ-EGYESÜLET

gyorsírási és gépirási szakiskolájának írásmunka-osztálya
(COPYING OFFICE)

jutányos áron készít bármely írógépen mindennemű írásmunkát és sokszorosítást.

Magyar és német gyorsírásban

és az összes használatban levő írógépeken: Remington-Standard (Rem), Fay-Sho, Underwood, ost. New-Century Caligraph, Smith-Premier, Crandall, Frister et Sossman, Ideal Hammond, Empire alapos oktatás. — Bővebb felvilágosítást ad: KAISER GIZELLA elnök, Budapest, Kazinczy-u. 3, I. em.

Több száz kiváló orvos ajánlja

KRISTÁLY
ÁSVANYVÍZ

LEGYEN MINDENNAPI IITALODI

Vidékre pontosan szállít a Lukácsfürdő-kutvállalat igazgatósága.

Kapható
mindenütt!

PÁRISI KIÁLLITÁSON KITÜNTETETT
ARCZSÉPÍTŐ
KIRÁLYNŐ-CRÈME

Csodás hatása azonnal nyilvánul: szeplő, májfolt, bőrtisztatlanság nincs többé. Kisimítja a ráncokat s a bőrt a legkésőbb korig simán és üdén tartja. 1 tégely K. 1.40. — Királynő-hőlgypor, egész világon mint legjobb hőlgypor használvá, 3 színben. 1 doboz K. 1.40. — Királynő-szappan, 1 db 1 kor. — Főrakt.: Temesváry J. gyógyszer. Zombor és Török J. Budapest, Király-utca 12.

Háló-, étkező- és buffet-kocsik közlekedése

a magyar kir. államvasutak vonalain, 1902 október 1-től kezdve.

I. Háló-kocsik.

Budapest kel. p.-udv.: Bécsbe indul L/m. Bruckon át éjjel 10 óra 40 p.-kor, Bécsbe érk. regg. 6 ó. 20 p.-kor a 12. számú vonattal. Bécsből ind. éjjel 10 órakor, Budapestre érk. regg. 6 ó. 40 p. a 11. sz. vonattal. — Brassóba ind. este 9 ó. 15 p., Brassóba érk. d. u. 2 ó. 9 p. a 502. sz. von. Brassóból ind. d. u. 2 ó. 45 p., Budapestre érk. regg. 7 ó. 50 p. az 501. sz. vonattal. — Piskire indul éjjel 10 órakor, Piskire érk. d. e. 10 óra 56 p.-kor a 608. sz. von. iskiről ind. d. u. 4 ó. 12 p.-kor, Budapestre érk. regg. 6 ó. 10 p.-kor a 607. sz. vonattal. — Fiuméba (Dombóvár, Zágrábon át) indul este 6 ó. 50 p.-kor, Fiuméba érk. regg. 7 óra 10 perc. or az 1004. sz. vonattal. Fiuméből ind. este 8 órakor, Budapestre érk. regg. 8 ó. 50 p. az 003. sz. vonattal. — Zágrábba (Dombóváron át) ind. este 8 ó. 30 p., Zágrábba érk. d. e. 10 óra 15 p. az 1006. sz. vonattal. Zágrábból ind. este 7 ó. 39 p., Budapestre érk. regg. 8 óra 10 p.-kor az 1005. számú vonattal. — Iglóra (Kassán át) indul este 8 ó. 10 p., Iglóra rk. reggel 7 óra 28 p. az 1510. sz. vonattal. Kassáról ind. regg. 5 óra 15 p. Iglóra érk. 7 óra 8 p.-kor a 8. sz. vonattal. Iglóról indul este 9 óra 5 p.-kor, Budapestre érk. regg. 8 óra 5 p.-kor a 7. sz. vonattal. Kassáról ind. éjjel 11 óra 40 p.-kor, Budapestre érk. reggel 8 óra 5 p.-kor az 1509. sz. von. — Máram-Szigetre (Szolnok, Debreczenen át) ind. este 7 ó. 5 p.-kor. Máram-Szigetre érk. d. e. 9 óra 48 perc. or az 1706. sz. vonattal. Máram-Szigetről ind. d. u. 3 ó. 52 p.-kor, Budapestre érk. regg. 5 óra 45 p.-kor az 1707. sz. von. — Konstantinápolyba ind. d. u. 2 óra 40 p.-kor, Konstantinápolyba érk. reggel 7 óra 14 p. a 904. sz. vonattal. Konstantinápolyból ind. este 8 órakor, Budapestre érk. d. u. 1 óra 5 p.-kor a 903. sz. vonattal.

Budapest nyug. p.-udv.: Bécsbe indul Marcheggén át éjjel 10 órakor, Bécsbe érk. reggel 6 óra 32 perc. or a 118. sz. vonattal. Bécsből ind. éjjel 10 óra 55 p.-kor, Budapestre érk. regg. 7 óra 45 p.-kor a 117. sz. vonattal. — Bukarestbe (Temesvár, Verciorován át) ind. d. u. 2 óra 30 perc. or, Verciorovára érk. éjjel 1 ó. 20 p.-kor, Bukarestbe d. e. 11 ó. 40 p.-kor a 704. számú vonattal. Bukarestből ind. d. u. 5 óra 55 perc. or, Verciorovárról éjjel 2 óra 8 perc. or, Budapestre érk. d. u. 1 óra 25 perc. or a 703. számú vonattal. — Temesvárra ind. éjjel 10 óra 10 p.-kor, Temesvárra érk. regg. 5 óra 20 perc. or a 706. számú vonattal. Zegedről ind. éjjel 2 órakor, Temesvárra érk. regg. 5 óra 20 p.-kor a 710. sz. vonattal. Temesvárról ind. éjjel 9 óra 35 p.-kor, Budapestre érk. regg. 7 óra 15 p. a 709. sz. vonattal.

¹ Csak I. osztályú menetjegy mellett vehető igénybe.

A háló-kocsi pótjegyek árai.

Budapest kel. p.-udv.: Bécs vagy viszont I. oszt. 9 kor. 60 fil., II. oszt. 7 kor. 20 fil. — Brassó vagy viszont I. oszt. 14 kor. 40 fil., II. oszt. 10 kor. 80 fillér. Kolozsvár vagy viszont I. oszt. 9 kor. 60 fil., II. oszt. 7 korona 20 fillér. Kolozsvár-Brassó v. viszont nappal I. oszt. 4 kor. 80 fil., II. oszt. 3 kor. 60 fil. — Piski v. viszont I. oszt. 9 kor. 60 fil., II. oszt. 7 kor. 20 fill. — Fiume vagy viszont I. oszt. 12 kor., II. oszt. 9 kor. Zágráb v. viszont I. oszt. 9 kor. 80 fil., II. oszt. 7 kor. 20 fil. Zágráb v. viszont nappal I. o. 4 kor. 80 fil., II. oszt. 3 kor. 60 fil. Zágráb-Fiume v. viszont I. oszt. 9 kor. 60 fil., II. oszt. 7 kor. 20 fil. — Igló v. viszont I. oszt. 9 kor. 60 fil., II. oszt. 7 kor. 20 fil., Kassa vagy viszont I. oszt. 9 kor. 60 fil., II. oszt. 7 kor. 20 fillér. — M-Sziget vagy viszont I. oszt. 12 kor., II. oszt. 9 kor. Királyháza vagy viszont I. oszt. 9 kor. 60 fil., II. oszt. 7 kor. 20 fillér. — M-Sziget-Szolnok vagy viszont I. oszt. 9 kor. 60 fillér., II. oszt. 7 kor. 20 fil. — Belgrád v. viszont I. oszt. 6 kor., II. oszt. 4 kor. 50 fil. Konstantinápoly v. viszont I. oszt. 29 kor., II. oszt. 21 kor. 25 fillér.

Budapest nyug. p.-udv.: Bécs v. viszont I. oszt. 9 kor. 60 fil., II. oszt. 7 kor. 20 fil. — Bukarest v. viszont I. oszt. 16 kor. 60 fillér. Orsova v. viszont I. oszt. 9 kor. 60 fil., II. oszt. 7 kor. 20 fillér. Temesvár v. visz. I. oszt. 9 kor. 60 fill., II. oszt. 7 kor. 20 fillér. Temesvár v. viszont nappal I. oszt. 4 kor. 80 fil., II. oszt. 3 kor. 60 fillér. Temesvár-Orsova v. viszont I. oszt. 4 kor. 80 fill., II. oszt. 3 kor. 60 fill. Temesvár-Bukarest vagy viszont I. oszt. 12 kor. 80 fill.

A hálókocsik csak I. vagy II. oszt. menetjegyekkel bíró utasok által — megfelelő pótjegy váltása mellett — használhatók.

II. Étkező-kocsik.

Budapest kel. p.-udv.: Bécsbe ind. (L/m. Bruckon át) d. u. 2 ó. 15 perc. or, Bécsbe érk. este 7 ó. 20 perc. or a 4. számú vonattal. Bécsből ind. regg. 8 óra 50 p.-kor, Budapestre érk. d. u. 1 óra 50 p.-kor az 1. számú vonattal. — Kolozsvárra ind. d. u. 2 órakor, Kolozsvárra érk. éjjel 10 ó. 8 p.-kor az 504. sz. vonattal. Kolozsvárról ind. regg. 3 ó. 18 p.-kor, Budapestre érk. d. u. 1 ó. 50 p.-kor az 515-503. sz. vonattal. — Kolozsvárról Brassóba ind. regg. 6 óra 11 p.-kor, Brassóba érk. d. u. 2 óra 9 p.-kor az 502. sz. vonattal. Brassóból Kolozsvárra ind. d. u. 2 óra 45 p.-kor, Kolozsvárra érk. éjjel 10 óra 50 perc. or az 501. sz. vonattal. — Brassóba (Aradon át) ind. regg. 6 óra 50 p.-kor, Brassóba érk. éjjel 10 ó. 4 p.-kor a 604. sz. vonattal. Brassóból ind. regg. 6 óra 45 perc. or, Budapestre érk. este 9 ó. 35 p.-kor a 603. sz. vonattal. — Zsolnára ind. regg. 7 óra 20 perc. or, Zsolnára érk. d. u. 1 óra 33 p.-kor az 1404. sz. vonattal. Zsolnáról ind. d. u. 3 ó. 12 p.-kor, Budapestre érk. este 9 óra 45 p.-kor az 1405. sz. vonattal. — Zimonyba ind. d. u. 2 óra 40 p.-kor, Zimonyba érk. éjjel 9 ó. 20 p.-kor a 904. sz. vonattal. Zimonyból ind. regg. 6 óra 11 p.-kor, Budapestre érk. d. u. 1 óra 5 p.-kor a 903. sz. vonattal.

Budapest nyug. p.-udv.: Bécsbe ind. (Marcheggén át) d. u. 5 ó. 15 p.-kor, Bécsbe érk. este 9 óra 15 perc. or a 108. sz. vonattal. Bécsből ind. d. e. 9 óra 5 p.-kor, Budapestre érk. d. u. 1 óra 50 p.-kor a 103. számú vonattal. — Karánsebesre ind. d. u. 2 óra 30 perc. or, Karánsebesre érk. éjjel 10 ó. 15 p.-kor a 704. számú vonattal. Karánsebesről ind. reggel 5 óra 31 perc. or, Budapestre érk. d. u. 1 óra 25 perc. or a 703. számú vonattal.

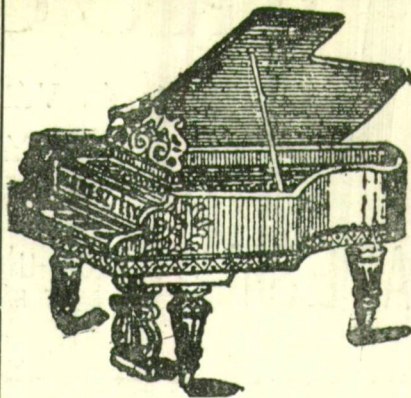
III. Buffet-kocsik.

Budapest kel. p.-udv.: Bécsbe indul L/m. Bruckon át reggel 8 ó. 50 p., Bécsbe érk. d. u. 1 ó. 50 p. a 2. számú vonattal. Bécsből ind. d. u. 2 ó. 10 perc. or, Budapestre érk. este 7 óra 15 p.-kor a 3. sz. vonattal. — Fiuméba ind. reggel 8 óra 10 p.-kor, Fiuméba érk. este 7 óra 55 p.-kor az 1002. sz. vonattal. Fiuméből ind. regg. 8 ó. 10 p.-kor, Budapestre érk. este 9 ó. 5 p.-kor az 1001. sz. von. — Gyékényesre ind. este 6 óra 50 p.-kor, Gyékényesre érk. éjjel 11 óra 43 perc. or az 1004. sz. vonattal. Gyékényesről ind. éjjel 3 óra 37 p.-kor, Budapestre érk. regg. 8 óra 50 p. az 1003. sz. von. — Kassára ind. regg. 7 óra 15 p.-kor, Kassára érk. d. u. 2 óra 44 p.-kor a 402-1502. sz. vonattal. Kassáról ind. d. u. 3 óra 55 p.-kor, Budapestre érk. éjjel 9 óra 55 p.-kor az 1503-403 sz. vonattal. — Csapra ind. d. u. 2 óra 35 perc. or, Csapra érk. éjjel 9 óra 41 perc. or a 404. sz. vonattal. Csapról ind. reggel 5 óra 53 perc. or, Budapestre érk. d. u. 1 óra 30 perc. or a 401. sz. vonattal.

Budapest, nyug. p.-udv. Bécsbe indul (Marcheggén át) regg. 8 órakor, Bécsbe érk. d. u. 12 óra 5 perc. or a 104. számú vonattal. Bécsből ind. d. u. 5 órakor, Budapestre érk. este 9 óra 5 perc. or a 107. sz. vonattal.

Az étkező- és buffet-kocsik étkező-termeit I. vagy II. oszt. menetjeggyel bíró utasok vehetik igénybe, külön illeték fizetése nélkül. — A buffet-kocsikban levő üldőhelyekkel bíró külön szakaszok azonban csak I. osztályra érvényes menetjegyekkel, illetve menetigazolványokkal bíró utasok által használhatók.

Az igazgatóság.

a világ első gyárai-
ból, valamint a pá-
rizsi világkiállításon
kitüntetett

saját készítmények
közöttük több jókar-
ban lévő átjátszott
is, ez időben legol-
csóbban vásárolhatók
és bérelhetők

KERESZTÉLY

hirnev. zongoratermében

BUDAPESTEN

Váci-körút 21. Ipar-
udvar

MAGYAR KIR. ÁLLAMVASUTAK.

A magy. kir. államvasutak központi menetjegy-
irodájának szervezése.

A magy. kir. államvasutak igazgatóságától vett
értesítés szerint Budapesten (IV., Vigadó-tér 1. sz.)
»A magy. kir. államvasutak központi menetjegy irodája«
czég alatt a legnagyobb fényüzéssel berendezett új iroda
létesült, melyben következő osztályok léteznek:

1. Egy idegenforgalmi iroda, melyben az utasnak magyar, német, franczia, angol, román és orosz nyelven minden szükséges felvilágosítások díjmentesen adatnak.
2. Egy olvasó terem, amelyben a nagyobb bel- és külföldi hírlapok, valamint a színházak és egyéb mulató helyek hirdetései, nemkülönb a fővárosi cím- és lak-jegyzék az iroda látogatóinak díjtalan használatára állanak.
3. Egy etnografiai és házi iparbazár, melyben magyar jellegű emléktárgyak és különlegességek, képes levelező-lapok és fénykép albumok árusítatnak el és magyar festőművészek művei állandóan kiállítatnak.
4. Egy menetjegyiroda, amelyben nemcsak az utazásokhoz szükséges menetjegyek kiadatnak, hanem a színházakba, mulatóhelyekre, löversenyekre, muzeumokba és kiállításokba szóló belépőjegyek is kiszolgáltatnak.
5. Egy tudakozódó iroda fürdők számára, melyben az összes magyar fürdők prospektusai találhatók és ahol ezen fürdőhelyekre vonatkozó mindennemű felvilágosítás a legnagyobb készséggel s díjmentesen megadatik.

Budapest, 1902. december hó.

Az igazgatóság.

THE MUTUAL

NEW-YORKI ÉLETBIZTOSÍTÓ-
TÁRSASÁGA világ
legnagyobb és leggazdagabb
biztosító-társasága.

Vagyon 1901. évi december hó 31-én:

1,828.181,200·36 frank.

Biztosítási állomány 1901. decz. 31-én:

6,443.021,249·27 frank.

MAGYARORSZÁGI VEZÉRIGAZGATÓSÁG:

Budapest, IV., Károly-körút 26.